

Z OBSAHU ČÍSLA

75. výročí otevření Lékařské fakulty
v Hradci Králové

Funkcionalismus a gynekologie v HK

Sestra roku Mgr. Dana Vaňková

Srdeční procházková trasa
v Hradci Králové

Malí pacienti ve FN HK

(pokračování na str. 16)

◀ Přední strana: Budova Lékařské fakulty v Hradci Králové, Šimkova 870. První snímek – 17. listopadu 2020 budova v barvách české trikolory, foto MUDr. Mašín. Historický snímek budovy je ze 40. let 20. století, Sběrka MVČ

Foto na zadní straně: Vodopády Bílé Opavy – voda teče, čas běží. Foto prof. V. Maisnar ▶

Časopis SCAN založil a v letech 1991–2005 byl jeho vedoucím redaktorem PhDr. Vladimír Panoušek.

Šéfredaktor: prof. MUDr. Vladimír Maisnar, Ph.D., MBA, editorka: Mgr. Iveta Juranová. Adresa redakce: maisnar@fnhk.cz; juranova@lfhk.cuni.cz.

Redakční rada: PhDr. J. Bavor, prof. MUDr. RNDr. M. Červinka, CSc., Ing. V. Drábková, Mgr. L. Jarešová, Ing. E. Kvapilová, prof. MUDr. J. Mandák, Ph.D., prof. MUDr. V. Palička, CSc., dr. h. c., doc. MUDr. J. Páral, Ph.D., prof. MUDr. Roman Prymula, CSc., Ph.D., Bc. J. Sochor, Ing. Vladimíra Svobodová, prof. MUDr. I. Šteiner, CSc., Ph.D., J. Štěpán, Ph.D., Mgr. D. Vaňková, M. Všetečka, doc. MUDr. P. Žáček, Ph.D.

Vydává FN HK a LF UK HK jako čtvrtletník v Nakladatelství ATD Dvůr Králové n. Labem (atd.hk@seznam.cz, tel. 774 167 245)

Ročník XXX (2020), č. 4 • Vyrobitel tiskárna V&H Print Hlávko s.r.o., Nové Město nad Metují • MK ČR E 11425 • ISSN 1211-295X

(Elektronickou verzi časopisu - eScan - naleznete na webových stránkách Lékařské fakulty v Hradci Králové na adrese <https://www.lfhk.cuni.cz/e-SCAN/>; archiv časopisu je zveřejněn na webových stránkách Fakultní nemocnice na adrese <http://fnhk.cz> v kapitole O fakultní nemocnici a <http://lfhk.cuni.cz> v kapitole Informační služby – Časopisy a www.facebook.com/Scan.casopis.FNHK.LFHK)

Pokyny pro autory: Text příspěvku odevzdávejte elektronicky, zpracovaný v editoru Microsoft Word. Doprovodný obrazový materiál nevkládějte do textu, ale pošlejte samostatně. Kontaktní adresy: maisnar@fnhk.cz; juranova@lfhk.cuni.cz

OBSAH

Malí pacienti ve FN HK	2
Slovo ředitele	4
Podzimní koncert LF HK	5
Slovo děkana	5

AKTUALITY

Funkcionalismus a gynekologie v HK – historie, současnost, vize	6
75 let Lékařské fakulty v Hradci Králové	9
Noví vedoucí pracovníci	13
Sestra roku Mgr. Dana Vaňková	14
Fakultní nemocnice Hradec Králové přechází na elektronické výplatní pásky	15
Příslušníci Vězeňské služby ČR darovali krev ve FN HK	15
Základní a mateřská škola při FN HK aneb podzimní výuka a tvoření	16

VÝZKUM

Zpráva z kongresů	17
8. ročník video-semináře Tipy a triky v urologické operativě 2020	18

INFORMACE, ZAJÍMAVOSTI

Pacienti hodnotili FN HK, co je potřeba zlepšit?	19
Péče o zaměstnance FN HK	20
Humor léčí	20
Životní jubileum – prof. MUDr. Ivo Šteiner	21
Výročí 17. listopadu	23
Srdeční procházková trasa v Hradci Králové	24
Dárky pro děti od hráčů FC Hradec Králové	25
Jak je to s převodem zůstatků osobních zaměstnaneckých kont do dalšího roku	25
Hradec Králové ve fotografiích: Fakultní nemocnice v Hradci Králové	26
Vzpomínka na profesora Vortela	28
Český chirurg profesor Eduard Albert	29

EDITORIAL

Vážení a milí čtenáři,
na konci Editorialu minulého čísla Scanu jsem v souvislosti s nástupem druhé vlny COVIDu napsal, že „nyní tedy jsme v úplně jiné situaci než před třemi měsíci a budeme doufat, že k jejímu zvládnutí pomůže i výměna ministra zdravotnictví, ke které v minulých dnech došlo“ a to jsem netušil, že za další tři měsíce bude mít MZD zase jiného ministra. Nicméně to nás v současné době samo o sobě nespasí, pokud se všichni nezačneme chovat rozumně, což bohužel momentálně moc nevypadá. To se týká i snahy o poměrně rychlé uvolňování restrikcí při stále vysokých procentech pozitivit testů, jejichž počet naopak klesá. Pokud bych měl být v této souvislosti alespoň trochu pozitivní, tak když vyjdu ze statistik, které byly stran promořenosti populace publikovány v USA, mohli bychom se v současné době blížit hranici, která by sama o sobě měla další šíření epidemie zpomalit. Určitou naději v tomto směru představuje současný vývoj epidemie ve Španělsku, kde přes významné uvolnění restriktivních opatření již nedochází k výraznému nárůstu nemocných. Tak snad se brzy vrátíme do normálního stavu, který jsme tu ještě před rokem měli a v té době jsme si ho nevážili, protože jsme ještě netušili, co nás může potkat. Držme si tedy i nadále navzájem palce!

Nyní tedy ještě pár slov k obsahu aktuálního čísla, které je tentokrát významně ovlivněno 75. výročím otevření Lékařské fakulty v Hradci Králové, napovídají to už fotografie na titulní straně. Fakultě jsme proto věnovali jak pohled do historie, tak slovo děkana, hodnocení spolupráce od ředitele FN HK a malou reflexi Akademického senátu LF HK. V tradiční prezentaci pracoviště se představuje Porodnická a gynekologická klinika FN HK, došlo také na kongresy, nechybí informace z Oddělení péče o zaměstnance FN HK. Těšit se můžete na seriál Hradec Králové ve fotografiích a závěrem několik osobních jubileí a vzpomínek – prof. Ivo Šteiner, prof. Vladimír Vortel a prof. Eduard Albert.

Snad se Vám bude i poslední letošní číslo Scanu líbit, jen připomínám, že my v redakci uvítáme jakékoli připomínky, náměty ke zpracování nebo i přímo Vaše příspěvky do čísel dalších.

Celá redakce svým čtenářům přeje šťastné prožití vánočních svátků a úspěšný vstup do Nového roku, který snad již bude lepší, než byl ten letošní.
(mai)

Vážení přátelé,
redakce SCANu mne vždy „tlačí“ k tomu, abych napsal tento sloupek včas. Rozumím tomu. Takže text, který budete číst před Vánoce, píšu 17. listopadu večer. Pochopitelně jsem plný dojmů a vzpomínek, navíc bych rád připomenul výročí vzniku Fakultní nemocnice v roce 1928 a především výročí založení naší fakulty před 75 lety. Pozdravný text jsem ale napsal do jiného článku, takže se vrátím k Fakultní nemocnici.

Pochopitelně nevím, jestli teď – když to čtete – už epidemie SARS-CoV-2 opadá a je utlumena, snažím se v to ale doufat. Právě uplynulé týdny byly velmi dramatické a doufám, že už žijeme klidněji. Je správné se držet hesla „doufejme v nejlepší, ale buďme připraveni na nejhorší“ – tak snad jsme připraveni byli a snad přišlo to nejlepší.

Musíme se ale v každém případě vrátit do normálního nebo alespoň normálnějšího života. Nemocnice prokázala, že má skvělé zaměstnance, obětavé, pracovitě, odvážné a statečné. To je velká devíza. Budeme je potřebovat i nadále. Nemocnice se musí rozvíjet. Každá rozumná vláda musí být (zvláště nyní) přesvědčena, že do zdravotnictví je nezbytné investovat. Samozřejmě nejen do betonu, a nejen do přístrojů. Hlavní jsou lidé – a i minulé měsíce nás o tom přesvědčily. Mnohá léta jsme pracovali ve velmi přesně nastavených hranicích, podložených ekonomickými možnostmi. To je správné a podstatné. Jenže nesmíme zanedbat rozvoj. Měl jsem to v plánu už pro rok 2020, bylo to mé hlavní přesvědčení, přesvědčoval jsem o tom všechny ostatní a zdálo se, že se nám to podaří. Vytvořili jsme pro to podmínky, žádal jsem všechny vedoucí pracovníky o jasnou vizi, kam chtějí své pracoviště a svůj obor vést. Většina z nich to také takto připravila. Naplánovali jsme personální rozvoj. Naplánovali jsme přístrojový rozvoj. Chceme postavit a rekonstruovat to, co je potřebné a nezbytné.

Zkomplikovalo se to. Téměř celý rok jsme bojovali o potřebná schválení – u stavby pavilonu chirurgických oborů nás dokonce zastavilo podání na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ukázalo se ale, že ÚHOS náš postup jednoznačně schválil, ale zdrželo nás to). Máme připravenou stavbu pavilonu Kliniky infekčních nemocí, připravujeme výstavbu akutního dětského příjmu, rekonstrukci budovy, ale především filosofie provozu laboratorních oborů. Víme, že budeme muset v budoucnu postavit Plicní kliniku, rozšířit hemodialýzu a nefrologii a asi i další. Jak už jsem ale říkal, mnohem důležitější jsou lidé a jejich rozvoj. Ekonomové a stavitelé nám k tomu musí připravit podmínky – ale nemocnice stojí na lidech, jejich spokojenosti, kvalitě a rozvoji. To je hlavní poselství velmi složitého letošního roku, to je také hlavní úkol pro rok příští. O tom snad budu psát v prvním čísle SCANu v roce 2021.

Teď Vám chci všem ještě jednou poděkovat za to,

co jste udělali v roce letošním. Byl to téměř zázrak. Obětavost, snaha, aktivita, soudržnost. Úžasné.

Přeji Vám všem krásné a požehnané vánoční svátky. Nechejte si na přelomu roku projít v hlavě celý rok letošní. Vůbec jsme před rokem pod vánočním stromkem a při otevírání slavnostní láhve sektu na Silvestra netušili, co nás čeká. Jistě jsme nesplnili všechno, co jsme si dávali jako předsevzetí, nebo spíš plány. Zamysleme se nad tím. Ne vždy je to tak, jak si naplánujeme, ne vždy vyjde všechno, co si přejeme. Ale oceňme především skutečnost, že jsme měli možnost poznat úžasné lidi, že jsme mohli pomoci ostatním a že někdo pomohl nám. Doufám, že jsme mu za to vždy poděkovali a že jsme se poučili, že i my můžeme pomáhat druhým. Zamysleme se nad tím, zda jsme nemohli jiným pomáhat více, zda jsme byli vždy laskaví a vstřícní. Věřím, že ano. A věřím, že i tento složitý a komplikovaný rok vám všem přinesl radost, setkání s přáteli, nalezení přátel nových a mnoho dobrého.

Tak ať je příští rok bez těch nepříjemných komplikací – ale ukazuje se, že i ty jsme schopni zvládnout. Děkuji vám všem a přeji Vám vše dobré.

Vladimír Palička

Podzimní koncert LF HK

Tradiční podzimní koncert byl i v letošním roce věnován 17. listopadu – Dni boje za svobodu a demokracii. Naše Lékařská fakulta si však zároveň v listopadových dnech připomněla 75. výročí svého otevření. Proto byl koncert věnován oběma událostem. Bohužel z důvodů vládních opatření proti šíření koronaviru nebylo možné připravit koncert tradiční formou ve Velké posluchárně a muselo se natáčet na kameru a později prezentovat ze záznamu. Koncert připravilo Královéhradecké kvarteto a natáčení proběhlo přesně 17. listopadu 2020 v prostorách Lékařské fakulty v Šimkově ulici.

Premiéra záznamu byla stanovená také symbolicky na 25. listopadu 2020, přesně 75 let od okamžiku, kdy byla LF HK v roce 1945 slavnostně otevřena a byla tak zahájena její činnost. Koncert je stále dostupný na youtube kanálu Lékařské fakulty v Hradci Králové. Příjemný poslech a hezký zážitek.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, je to letos podivný advent. Místo tradičního zpívání koled pod rozsvícenými stromy na náměstích, společného setkávání se sklenkou svařeného vína na vánočních trzích nebo se svíčkami v kostelích se držíme spíše doma. Jen s nejbližšími, více či méně odloučení od svých příbuzných a známých. Epidemie zasáhla do všech součástí našeho života, včetně těch předvánočních. Ano, je to jiné a pravděpodobně ještě nějaký čas bude.

Současná situace je pro nás všechny opravdu náročná. Zvýšené pracovní zatížení, zvláštní režimy a omezení, karantény, a především všecobecná nervozita, by nás však neměly více deprimovat a dále prohlubovat náš pesimismus. Ono se to však lehce řekne, vždyť sám jsem před půl rokem právě ve *Scanu* (2/2020, str. 5) doufal, že už nepříjdu žádné další vlny. Že jsme se dostatečně poučili, zavedli adekvátní opatření, a tak se připravili na další možné krize v budoucnu. Nepřipravili...

Budme ale optimisty. Věřme, že se nakonec epidemiologická situace stabilizuje a nebezpečí pomine. Věřme, že se náš život postupně vrátí do normálních kolejí. Do kolejí zdraví, bezpečí a radosti. A to by byl také ten nejkrásnější vánoční dárek.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, přeji Vám všem pohodové svátky vánoční, plné radosti a lásky, i důstojné rozloučení s letošním rokem. Do celého příštího roku 2021 Vám pak přeji především pevné zdraví, životní sílu a neutuchající optimismus.

Jiří Mandák

Funkcionalismus a gynekologie v HK historie, současnost, vize

Pohled na budovu Porodnické a gynekologické kliniky z Gočárova okruhu

Funkcionalismus je architektonický směr první poloviny minulého století a je svébytně spojen s preferencí funkce. Ve dvacátých a třicátých letech byl vedoucím stavebním slohem, československá architektura byla v tomto období evropskou špičkou a Hradec Králové je z hlediska funkcionalistické architektury unikátní. Zejména radiálně okružní výstavba v územním plánu architekta Josefa Gočára z let 1926–28 zaujala a působí dodnes velkolepě. Gočár se v Hradci nesmazatelně podepsal a „Gočárův Hradec“ je funkcionalistický skvost – právem nazývaný salonek republiky. Architekt Gočár však nebyl sám. V této mimořádné době mělo naše město štěstí na osobnosti a sešli se zde skuteční vizionáři. Také oni rozhodli o vzniku „Nové“ nemocnice a učinili z hradecké nemocnice majestátní součást Gočárova okruhu, kde budova Porodnické a gynekologické kliniky dominuje. Uděláme-li však historickou sondu, tak prapůvodní gynekologicko-porodnické oddělení bylo v Hradci mnohem dříve a úplně jinde. Vše začalo v Okresní nemocnici arcivévodkyně Elišky – dnešní areál rehabilitační kliniky na pravém břehu řeky Orlice. Jednalo se o monoprimariát s kapacitou 74 lůžek, který byl otevřen již roku 1887. Porodnice a gynekologie byla součástí oddělení chirurgie a situace zde jenom dokládá a potvrzuje závislost našeho oboru na chirurgii. Přijímány byly pouze ženy s komplikovaným porodem, rodilo se v předsálí operačního sálu. Rostoucí věhlas této „staré“ hradecké nemocnice a nárůst obyvatel byly příčinou nedostačující kapacity a proto okresní správní komise v roce 1925 schválila výstavbu areálu nové nemocnice. Ta byla ote-

vřena v roce 1928 a bylo zde od samého začátku gynekologické-porodnické oddělení, prapůvodně ve druhém poschodí chirurgického pavilonu (současná Ortopedická klinika).

Stavba dnešní budovy kliniky byla zahájena v září 1936 a slavnostní otevření proběhlo 19. dubna 1938. Koncepčně se jednalo o dvoupavilon – v jedné části bylo oddělení gynekologicko-porodnické a ve druhé oddělení dermatovenerologické, po vzniku lékařské fakulty v roce 1945 to potom byly kliniky. Projektantem byl Ing. arch. Bedřich Adámek z Prahy a investici za 6 miliónů korun realizovala firma Jan Mádlík a Jan Včelák. V roce 1956 se dermatovenerologie odstěhovala a vystřídala ji Stomatologická klinika, která s námi byla až do roku 2003. Paradoxem zůstává, že ten,

Prostor původní posluchárny

kteřý se o původní projekt enormně zasloužil, se vlastního otevření budovy ani nedočkal. Prim. MUDr. Jaroslav Jung zemřel ve 41 letech na generalizovanou infekci, která vedla ke zhoršení srdeční choroby a úmrtí. Jeho zásluhy připomíná pamětní deska s bronzovou portrétní plaketou v sekretariátu kliniky (autor akad. soch. J. Škoda). Na pozicích přednostů se na hradecké klinice vystřídala řada zvučných jmen. Byli to Šebek, Maršálek, Pazourek, Vácha, Chalupa, Kohoutek, Štěpán, Tošner. Mimořádným specifikem hradeckého pracoviště bylo rozhodnutí prezidenta republiky z roku 1951 o zrušení Lékařské fakulty v Hradci Králové a ustanovení Vojenské lékařské akademie J. E. Purkyně, což muselo být pro řadu svobodomyšlných kolegů mimořádně nepříjemné a svazující, komunistická diktatura v onu chvíli o to hmatatelnější. A nutno konstatovat, že Hradec Králové byl v té době hodně nalevo („rudý hradec, hradecký stalinismus“). Tým rok odchází tehdejší šéf profesor Maršálek do Olomouce.

Samotná budova má dvě patra a od samého začátku byl ve druhém patře porodní sál a oddělení šestinedělí, v prvním patře potom operační sál, oddělení operáční gynekologie a oddělení rizikového těhotenství, v přízemí ambulance, dále výkonový operační sál a oddělení konservativní gynekologie. V devadesátých letech začala probíhat privatizace a poblíž fakultní nemocnice vzniklo nestátní zdravotnické zařízení SANUS, které se v gynekologii zaměřuje na asistovanou reprodukci (prim. Štěpán). V té době začíná vycházet časopis Gynekolog, jehož zakladatelem a šéfredaktorem byl tehdejší přednosta doc. Tošner. V roce 2002 nás opustili stomatologové a mohla následovat dlouho avizovaná přestavba (2002–2003), při které byla klinika rozšířena o prostory Stomatologické kliniky. Náklady na přestavbu a na revitalizaci přístrojů se pohybovaly okolo 140 milionů korun. Prostor se zvětšil, budova je celá naše, vznikl navíc jeden operační sál a z původního gynekologického oddělení se stalo oddělení pro rizikové těhotenství. Hodnoceno s odstupem času, proběhla tato rekonstrukce úspěšně – původní funkcionalistické pojetí bylo zachováno a rozhodně je na co navazovat i nyní. V současné době Porodnická a gynekologická klinika disponuje 4 porodními boxy, 4 operačními sály, JIP a 86 lůžky. V roce 2019 jsme měli 2 380 porodů, z toho bylo 661 císařských řezů (cca 28 %), 2 043 operačních výkonů, pro zhoubné onemocnění ošetřeno 202 nových onemocnění (100% nárůst od roku 2012). Chybou by však bylo nezmínit i mimořádný medicínský pokrok, ke kterému v posledním

Přístroj k mapování lymfatického systému a detekci sentinelové uzliny zakoupený z prostředků IROP

půlstoletí došlo a tím pádem i existenci pozitivní zpětné vazby. Klinika je Perinatologickým a Onkogynekologickým centrem, má evropskou akreditaci EBCOG a jako jediné mimopražské pracoviště má akreditace Evropské asociace pro perinatální medicínu. Jsou zde řešeny významné výzkumné úkoly, které mají mimořádný impakt (perinatologická skupina pod vedením prof. Kacerovského), probíhá zde pregraduální a postgraduální výuka a v prosinci 2019 jsme odzkoušeli 40 atestantů. V rámci pregraduální výuky nabízíme v pátém ročníku pro zájemce nepovinný „porodnický kroužek“, máme nádherné výukové prostory a návštěvy fascinuje ona funkcionalistická jednoduchost. A ve výčtu pozitiv bychom mohli pokračovat. Před dvěma roky jsme oslavili krásné osmdesáté výročí otevření budovy kliniky. Za dobu existence tohoto pracoviště zde prošly zástupy pacientek, klinika vychovala řadu odborníků a vznikla zde celá řada vědeckých prací. Velkou chybou by však bylo nezmínit i to, že se celkově dařilo i našemu oboru, což je v konečném výsledku potencionující. Vše se však odvíjí a je postaveno na aktuální kvalitě vzájemných vztahů, důvěře a možnosti spolupráce. Obrovská zásluha patří porodním asistentkám, všeobecným sestřím, ale i ostatnímu personálu. Genius loci našeho pracoviště tak spočívá právě ve funkcionalistickém pojetí a budova kliniky v sobě jakoby projikuje i charakter města. Dominují široké ulice a velkorysost. Pracujeme tam, kde je dostatek prostoru a vše na dosah. V jednoduchosti je obrovská síla. Atmosféru dotváří i pískovcová socha zdravotní sestry s dítětem v náručí, jejímiž autory jsou Jan a Marie

Výuka mediků pátého ročníku v současné posluchárně

Wagnerovi. Stojí uprostřed okrasných dřevin, na travnatém ostrůvku před vchodem. Její distingovanost je nápadná a možnost existence klidu a ticha v těsné blízkosti provozu, mnohdy přesahujícího mantinely únosnosti, jakoby umocňuje význam těch nezákladnějších hodnot. Nazýváme-li však věci pravými jmény, tak musí zaznít také kritika. Zcela nevyhovující je momentálně situace na porodním sále. Praskáme ve švech a požadavek ze strany ministerstva a Perinatologické společnosti je nekompromisní – jako Perinatologické centrum v tuto chvíli nesplňujeme! Máme nedostatečný počet boxů a provoz bývá často extrémně zahuštěn a kapacita bohužel nestačí. Toto potencuje i to, že řada porodnic v okolí byla zrušena a stávající se potýkají s narůstající personální vyčudlostí. Tím pádem se v blízké budoucnosti nechá očekávat i nárůst porodů a v případě potřeby budeme sloužit i jako místo záchytu. To znamená minimálně 6 porodních boxů (momentálně máme pouze 4!), dále je nutná přítomnost novorozenecké JIP v těsné návaznosti na porodní sál (toto bohužel jako jediné Perinatologické centrum v ČR také nesplňujeme!). V současné době voláme také po možnosti vlastní výuky porodních asistentek, kterých je nyní absolutní nedostatek a ony jsou jako jediná odbornost nelékařského zdravotnického personálu nenahraditelné, což může být v blízké budoucnosti zásadní problém. A mohli bychom si stěžovat samozřejmě dále. Na straně druhé by byla velká chyba nezdůraznit, že se máme oproti jiným pracovištím mimořádně dobře. Jako jediné klinické pracoviště v naší republice máme toho času dostatek kvalifikovaných lékařů, dostali jsme významnou evropskou dotaci (IROP) na rozvoj onkogynekologického a perinatologického programu a mohli bychom dále pokračovat. Ale vraťme se k podstatě našeho původního zadání, tedy k funkcionalismu, který považujeme za významný pozitivní prognostický faktor. Elegantní jednoduchost doplňuje kvalitní přístrojové vybavení a neméně důležité je i to, že nechybí motivace. Ve výčtu pozitiv by však také mělo něco chybět a něčeho se nedostávat. Ano, již jsme zmínili, v tuto chvíli je to situace na porodním sále, kde navíc nefungujeme jen jako Perinatologické centrum, ale jsme i městskou porodnicí. Bohužel město se k tomuto nikdy nechtělo hlásit, nicméně je to nepřehlédnutelný historický dluh!

Ale nabízí se však unikátní řešení, které má opět funkcionalistický a nadčasový podtext. Na volném prostoru za klinikou postavit budovu pro fetomaternální medicínu, perinatologii a neonatologii. Tuto novou budovu propojit se stávající Porodnickou a gynekologickou klinikou a vytvořit jeden funkcionalistický celek. Nová budova bude disponovat ambulantními prostory pro fetomaternální medicínu, oddělením pro riziková těhotenství, jednotkou intenzivní perinatologické péče, porodními boxy, sálem pro akutní císařské řezy, jednotkami resuscitační a intenzivní péče pro novorozence a oddělením pro nedonošené děti. Samozřejmostí by měla být možnost trvalé přítomnosti matek s předčasně narozenými dětmi přímo na jednotkách resuscitační a intenzivní péče, jakož i přímá návaznost porodního sálu na perinatologickou laboratoř. Stávající budova Porodnické a gynekologické kliniky by zůstala zachována se současnou průchodností cca 200 nových onkogynekologických diagnóz, s existencí stávajícího onkogynekologického stacionáře, urogynekolo-

NEMUSÍME BÝT SUPERMANY...

...postačí, když se nevytratí lidskost.

Společně tímto obdobím projdeme a i když je tomu těžké nyní uvěřit, jednou tato pandemie skončí, my se ohlédneme zpět a budeme vzpomínat na příběhy. Jaké příběhy to budou?

Věříme, že zvládneme příběhy plné odvahy, kompetence, obětavosti, ohleduplné pomoci a vzájemné sounáležitosti.

SPOLEČNĚ TÍM PROJDEME!

Porodnicko - gynekologická klinika
Fakultní nemocnice Hradec Králové

Děkovný plakát od naší pacientky v covidové době

gického centra, atd. Současná oddělení rizikového těhotenství a oddělení pro matku a novorozence by byla přeměněna v oddělení pro matku a novorozence s možností jednolůžkových a rodinných pokojů (současný pobyt otce s rodičkou a novorozencem). V novodobé koncepci bychom se neměli vyhýbat v porodnictví ani možnosti liberálnějšího přístupu avšak s možností okamžité operační intervence. Tedy v případě dostavby nového pavilonu nerušit současný porodní sál a naopak ho využít pro tzv. Centrum porodní asistence. Tedy vytvořit prostory, které se budou vybavením a vzezřením co nejvíce blížit domácímu prostředí, kde budou porody vedeny porodními asistentkami. Nicméně, těsná blízkost stávajícího operačního sálu pro císařské řezy a možnost téměř okamžité lékařské intervence, budou v případě neočekávaných komplikací zajišťovat maximální bezpečí pro matku a její dítě. Celkově tedy funkcionalistická vize s minimem destrukce.

Ale vraťme se na samý začátek. Usilujme o funkcionalistický přístup a budme za tuto možnost maximálně vděční. Važme si základních věcí, které máme na velmi vysoké úrovni. Neбудme vztahovační a negativističtí, ale naopak v daný okamžik podporujme co nejvíce pozitivní funkce. Není to snadné, ale jedině to nás může zachránit a navíc i posunout. A nyní v této mimořádně složité covidové době se loučíme nekonvenčním pozdravem – plakátem, který jsme minulý týden dostali od jedné naší pacientky.

*J. Špaček, I. Liebichová, I. Kalousek, M. Kacerovský
Porodnická a gynekologická klinika, LF a FN v Hradci Králové,
přednosta prof. MUDr. Jiří Špaček, Ph.D., IFEPAG*

75 let Lékařské fakulty v Hradci Králové

Budova budoucí LF HK, krátce po dokončení, konec 30. let, Sběrka MVČ

Ohlédnutí do historie

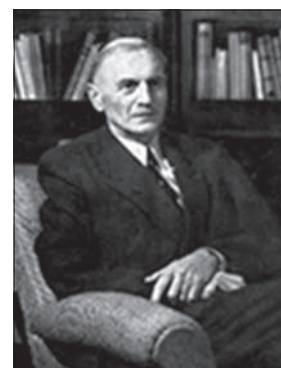
V květnu 1945 existovala v ČSR univerzita v Praze, Brně a Bratislavě. Myšlenka decentralizovaných univerzit vyplývala z masarykovsko-benešovské intence přiblížit se kulturnímu průměru ustálenému ve většině malých evropských států. Zřízení Lékařské fakulty v Hradci Králové v roce 1945 bylo logickým vyústěním snah vedení města v čele se starostou Františkem Ulrichem, který se snažil vybudovat z Hradce Králové metropoli severovýchodních Čech s vysokou úrovní vzdělanosti. První zmínky o zřízení univerzity v Hradci Králové se objevovaly již koncem dvacátých let. Po skon-

čení války nabraly tyto snahy na intenzitě. Za nesčetnými aktivitami, schůzkami a za mnoha jednáními, z nichž nejvýznamnější bylo přijetí královéhradecké delegace u prezidenta ČR Edvarda Beneše, stála celá řada výrazných osobností. Jmenujme především profesory Alberta Pražáka, Bohuslava Boučka a Jana Bělehrádka nebo docenty Jana Maršálka, Jana Bedrnu a Jaroslava Vavrdu, Antonína Fingerlanda aj. Tyto snahy vyvrcholily jmenováním prof. Bohuslava Boučka zastupujícím děkanem pobočky LF v Hradci Králové. Do této funkce vstoupil prof. Bouček 3. září 1945 a stal se tak vůdčím organizátorem a hlavou budoucí hradecké fakulty. Nastalo období budování královéhradecké fakulty, která získala jako své sídlo budovu bývalého sborového velitelství. Přes problémy s předáním budovy, personální a administrativní problémy se podařilo vyhlásit zápis budoucích posluchačů pro studijní rok 1945/46.

Profesor Bouček sepsal osobní vzpomínky z tohoto období: „Nastoupil jsem v Hradci 3. září jako zastupující děkan, opatřený právě jen pérem v kapse, důvěrou hradeckých primářů

Slavnostní otevření LF HK, sál Střelnice, 25. listopadu 1945, Sběrka MVČ

Prof. Bohuslav Bouček

Studenti při výuce – prvním vybavením poslucháren byly stoličky-dojačky, Sběrka MVČ

a optimismem vedoucích úředníků MŠO, kteří byli zajedno v tom, že každou chvíli bude následovat zmocnění, aby byla pobočka formálně prohlášena za ustavenou. Všechno je připraveno – jen stisknout knoflík a aparát se rozběhne – říkali mi na rozloučenou. Ale ve skutečnosti nebyly věci tak jednoduché. Ministerstvo národní obrany nevydalo žádné pokyny, aby hradecké velitelství nařídilo uvolnění a předání budovy pro fakultní účely; 12. září jsem musel požádat o zvláštní povolení ke vstupu do fakulty, střežené vojenskými hlídkami. Povolení mělo platnost na jednotlivé dny a teprve 21. září byla platnost rozšířena do odvolání. Za takových okolností ovšem nebylo pomyšlení na čištění budovy a vyklizení pozůstatků po dřívějších uživatelích, jimiž byla německá a potom ruská armáda. Nezbyvalo než na pozdější dobu odložit odstraňování hromad všelikého smetí, starých odpadků a páchnoucích zbytků potravinových, nepotřebných prokrvácených součástí uniforem, odhozených použitých obinadel a jiného obvažovacího materiálu, čištění zanesených klozetních mís, opravy poškozených potrubí, dveří, zámek, oken, osvětlovacích těles, třídění rozmanitého nábytku většinou nepotřebného.“ (Bouček, B.: *Dvouletá činnost fakultní*

pobočky královéhradecké 1945–45 a 1946–47. Praha, 1947, kopie nevydaného díla, s. 47)

Dekret prezidenta republiky o zřízení fakultní pobočky v Hradci Králové (*Dekret č. 96/1945 Sb., o zřízení pobočky lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové*) vstoupil v platnost dne 23. října 1945 v průběhu zápisového období.

Slavnostní otevření pobočky Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové proběhlo v sále Střelnice **dne 25. listopadu 1945** za účasti čelních představitelů československých vysokých škol. Slavnosti se zúčastnilo více než tisíc hostů a pobočka Lékařské fakulty UK v Hradci Králové zde byla rektorem Karlovy univerzity Janem Bělehrádkem prohlášena za otevřenou.

Následující období znamenalo řešení řady věcí důležitých pro chod nové fakulty. Do čela Lékařské fakulty v Hradci Králové od 1. ledna 1946 profesor František Smetánka, postupně byl dotvářen pedagogický sbor, byla otevřena Univerzitní knihovna. Promovali první absolventi (15. dubna 1946), probíhaly zde odborné konference, konal se první ples LF (29. ledna 1946).

Lékařská fakulta v Hradci Králové se úspěšně zařadila po bok stávajících lékařských fakult v Československé republice a již 75 let úspěšně vzdělává budoucí lékaře.

*PhDr. Pavla Koritenská
Muzeum východních Čech v Hradci Králové*

Prostory děkanátu LF HK v letech 1945–46, Sběrka MVČ

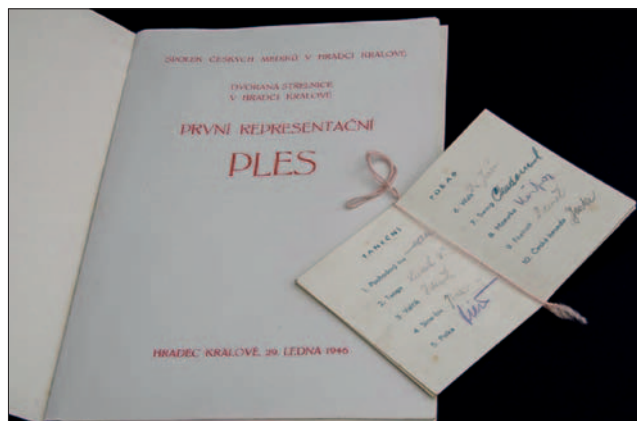
Slovo děkana

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, v letošním roce si připomínáme 75. výročí založení naší fakulty, Lékařské fakulty v Hradci Králové.

Během třičtvrtě století prošla dlouhou, složitou a náročnou cestu. Zpočátku jako pobočka pražské lékařské fakulty, poté jako vojenská akademie, aby se následně definitivně přeměnila na samostatnou lékařskou fakultu. Dnes je nedílnou a pevnou součástí Univerzity Karlovy, se specifickou světybností a samostatností, a řadí se mezi moderní výukové a vědecké instituce s vysokou prestiží.

Připravuje budoucí absolventy ve studijních programech Všeobecné lékařství, Stomatologie a Ošetrovatelství v českém jazyce a pro stovky zahraničních studentů i jazyce anglickém. Současně nabízí i studium v postgraduálních programech doktorandských.

První reprezentační ples LF HK, 1946, Sbíрка MVČ

Jistě, výuka se za ta léta výrazně změnila. Možnosti k tomu jsou dnes nevídané. Moderní výukové metody a programy, sofistikované pomůcky, počítačová technika a vše propojující internet. Vzájemná výměna informací se pochopitelně nedá ani porovnávat, stejně jako kontakty a spolupráce se zahraničím. To vše samozřejmě kvalitu výuky významně zvyšuje. Co však zůstává ze všeho nejdůležitější, beze změny od počátků naší fakulty, je role učitele. Jeho zkušenosti, znalost problému, osobní přístup. Předávání nabytých vědomostí z generace na generaci je při výuce medicíny stále to nejdůležitější.

Výuka však není jediným posláním moderní lékařské fakulty. Nedílnou součástí fakultních aktivit je i věda a výzkum. Výzkum širokého spektra biomedicínských problémů, kte-

rý je u nás prováděn na evropské úrovni, je zárukou vysoké odborné kvality celé naší instituce.

Svou činnost v roce 1945 fakulta zahájila v tehdy téměř nové budově v Šimkově ulici, která po řadě náročných rekonstrukcí a úprav slouží k plné spokojenosti i dnes. Nabízí moderní prostory, optimální pro výuku medicíny i výzkumnou činnost. K výuce jsou samozřejmě využívány i studijní prostory ve Fakultní nemocnici. Vedle toho byly postupně vystavěny i nové komplexy. Výukové centrum v areálu Fakultní nemocnice a nedaleko i společný kampus Lékařské a Farmaceutické fakulty. Jeho dostavba patří nyní mezi naše nejdůležitější úkoly. Poté budou k dispozici další moderní prostory, plně vyhovující nejvyšším standardům výuky i výzkumu. Naše fakulta to však nejsou jenom budovy. Naše fakulta jsou především lidé, kteří v ní pracují, a studenti, kteří v ní studují. Dnes i v minulých letech. Lidé, kteří ji zakládali a v průběhu třicetiletého století společně budovali. Řada špičkových odborníků, lékařů, vědců a učitelů. Řada vynikajících studentů, vynikajících absolventů. Výčet konkrétních jmen by byl velice dlouhý.

Historie je pro nás všechny zavazující a před námi je tak úkol z nejnáročnějších. Udržet dosavadní vysokou úroveň naší fakulty, jejíž základy byly založeny právě před 75 lety, a nadále co nejlépe rozvíjet všechny její role i v příštích desetiletích. Věřím, že k tomu máme všechny předpoklady i podmínky. Věřím, že k tomu máme především ty nejlepší lidi.

Prof. MUDr. Jiří Mandák, Ph.D.
děkan LF HK

Lékařská fakulta a Fakultní nemocnice

V průběhu roku slavíme a připomínáme si mnoho různých výročí. Tentokrát bych ale rád připomenul výročí „podzimní“ – ne tedy že by to byl smutný podzim, ba naopak. Píšu to v předvečer sedmáctého listopadu, který je neoddelitelně v naší zemi spjat se studenty – rok 1939, ale nyní především rok 1989, bez kterého by nebylo současné svobody a demokracie. Važme si jí a pečujme o ni, obávám se, že by mohla být znovu ohrožena.

Ale podzimní měsíce s sebou nesou také velmi významná výročí pro obě naše instituce – v časovém sledu (pokud jde o letopočty) pro Fakultní nemocnici a velmi významně pro Lékařskou fakultu. Tehdejší okresní, nyní Fakultní nemocnice byla slavnostně otevřena 4. listopadu 1928 a byl to základ i pro výročí další. A tím je nepochybně vznik a otevření Lékařské fakulty v Hradci Králové. Nelze tyto dvě události a tyto dvě instituce od sebe oddělit. Byla to především iniciativa špičkových odborníků, profesorů a docentů v nemocnici, která dala vznik lékařské fakultě. Nezapomínejme na jména Bouček, Maršálek, Vacek, Albert a především Bedrna či Fingerland – bez jejich vize, bez jejich enormního úsilí a bez jejich aktivit by fakulta nevznikla. Usilovali o ni už před válkou, která vše pokazila a zdržela. Ale ta enormní snaha došla naplnění okamžitě po válce – hned v červnu se prosadili na úrovni města, v červenci přesvědčili rektora UK, v srpnu přesvědčili presidenta Beneše, a ten 13. října 1945 podepsal zakládací dekret fakulty (vynechejme spolupodpis komu-

nistických ministrů Fierlingera a Nejedlého). Šlo to bleskově.

Nyní je to neuvěřitelných 75 let co naše fakulta vznikla – a opravdu rád píšu i za Fakultní nemocnici, že je to fakulta „naše“. A musím (ale spíše chci) říci, že let velmi úspěšných, především těch posledních třicet. I před tím bylo úspěchů hodně, i když historie byla komplikovaná – ministr Čepička a jeho rozkaz, kterým fakultu poslal do zeleného sukna (a následný odchod některých odborníků, kteří v tehdejší zeleném být nechtěli). Ale armáda zase přinesla spoustu peněz a také jiných odborníků. Srpnová okupace v roce 68 byla tragická pro celý národ a těžce dopadla na fakultu i na nemocnici – ani nechci vzpomínat některé, kteří se teh-

dy stali normalizátory, měli bychom spíše vzpomínat na ty, kteří byli z fakulty a z nemocnice vyhnáni.

Vraťme se ale do současnosti, tedy současnosti třiceti posledních let. Fakulta je skvělá. Daří se jí. Má výborné odborníky. Má skvělé studenty. Prosperuje. Je ekonomicky stabilní. Rozvíjí se. Zahájila nejvýznamnější rozvojovou stavební aktivitu a postavila první etapu kampusu. Je neoddelitelnou a nezpochybnitelnou součástí Univerzity Karlovy. I v ní patří k nejlepším, a především k nejslušnějším – a to je možná ještě cennější. Daří se jí.

Daří se v tomto svazku i Fakultní nemocnici. Nemocnice by bez fakulty byla jen zlomkem své činnosti a pověsti. Měli bychom si toho být trvale vědomi – nemůžeme existovat bez

sebe, bez spolupráce, bez součinnosti a bez trvalé lidské, vědecké, odborné i medicínské spolupráce. A my ani bez sebe existovat nechceme. Většina našich pracovišť je společných a především tato pracoviště tvoří fakultu i fakultní nemocnici. Budme si toho vědomi. Rozšiřujeme a upevňujeme naši spolupráci, pomáháme si v rozvoji navzájem – ono to ani jinak nejde.

Přeji Lékařské fakultě vše dobré. Je to přání neskromné – vlastně tím přeji vše dobré i Fakultní nemocnici. Ale jsem současně přesvědčen, že v této společné konstelaci dosáhneme všeho, co si přejeme. A naší Lékařské fakultě přeji vše nejlepší do dalších úspěšných let. Nepochybuji o nich.

S úctou

Prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc.
ředitel Fakultní nemocnice Hradec Králové

Akademický senát

Do společenských a politických změn zahájených 18. listopadu 1989 byli významnou měrou zapojeni někteří studenti a pedagogové vysokých škol. Není proto překvapující, že vysoké školství v počátečním období prodělávalo rychlé a hluboké změny. Cílem bylo zcela změnit formu a obsah vysokoškolského studia. Zvláště silné bylo volání o ustavení nových orgánů fakult a vysokých škol, které by byly budovány na demokratických principech. Těmito orgány se staly akademické senáty. Akademickým senátům byla v rámci novel zákonných opatření a vnitřních předpisů udělena nejvýznamnější úloha v řízení vysokých škol.

Na Lékařské fakultě UK v Hradci Králové byly v roce 1990 zahájeny práce nutné pro organizaci fungování AS. Byly vytvářeny vnitřní předpisy a především stanoveny základní cíle práce AS LF UK Hradec Králové. Toto úsilí bylo v rukách skupiny aktivních studentů a učitelů fakulty. Na konci roku 1990 proběhly volby do AS LF UK Hradec Králové. Volili všichni členové akademické obce, která byla definována jako společenství studentů a učitelů naší fakulty. AS LF UK v Hradci Králové zahájil činnost v lednu 1991. Měl 36 členů, z toho 1/3 tvořili zástupci studentů a 2/3 zástupci učitelů. Do čela senátu bylo zvoleno 5 členné předsednictvo a předsedou byl zvolen doc. MUDr. Leoš Heger, CSc. Jednou z hlavních úloh AS je volba děkana fakulty. První se uskutečnila v lednu 1991.

V následujících letech byly dopracovány všechny potřebné předpisy regulující fungování AS LF UK. Byly nastaveny vazby na Akademický senát UK, kde LF UK v Hradci Králové v současnosti tvoří jednu ze 17 fakult a součástí. To, že akademické senáty fakult a Akademický senát UK,

zajišťují chod celé univerzity, která je nesmírně komplexní a komplikovaná ve své vnitřní struktuře i v cílech, jasně prokázalo životaschopnost základní myšlenky, že vysoké školy mají být organizovány na principu demokratické samosprávy. Přestože někdy slyšíme prohlášení, že fakulty a vysoké školy by měly být řízeny profesionálními manažery, platí jednoznačně pro naši LF, že úroveň magisterských studijních programů je na úrovni srovnatelné s nejvyspělejšími zeměmi Evropy. Daří se zlepšovat i vědecký výkon zajišťovaný převážně studenty doktorských studijních programů.

Téměř třicetiletá historie prokázala, že základní principy fungování AS LF UK v Hradci Králové byly nastaveny správně. Díky dlouholetému úsilí členů Akademického senátu volených Akademickou obcí, jejich předsednictev, které vytvořily pevnou vazbu mezi Akademickou obcí a exekutivními orgány naší LF, lze konstatovat, že LF UK v Hradci Králové je stabilizovaná instituce zakotvená pevně ve svazku Univerzity Karlovy. Studentská část Akademické obce významně ovlivňuje fungování školy. V rámci Akademického senátu LF UK se trvale daří díky schopnosti otevřené diskuse nalézt v závěru shodu prospěšnou pro všechny. Mým osobním přáním je, aby Akademický senát LF UK v Hradci Králové takto fungoval i do budoucna.

Odkaz: Lék. Zpr. LF UK Hradec Králové 1992; 37(5–6): 163–167

Prof. RNDr. Jan Krejsek, CSc.
Předseda Akademického senátu
Lékařská fakulta UK Hradec Králové

Víte, že...

Znak Lékařské fakulty v Hradci Králové vytvořil v roce 1961 významný český sochař **Ladislav Zívř** (1909–1980), rodák z Nové Paky a člen umělecké skupiny „Skupina 42“.

Motivem znaku je Aeskulapova hůl obtočená hadem, symbol lékařství, který doplňuje znak města Hradec Králové.

Originál díla, doplněný znkem Univerzity Karlovy, zakoupila fakulta od manželky autora paní Jitky Zívřové v roce 1995 při příležitosti 50. výročí vzniku fakulty a je umístěn v pracovně děkana Lékařské fakulty v Hradci Králové.

Noví vedoucí pracovníci

Jana Karlová vedoucí laborantka, Fingerlandův ústav patologie FN HK

Narodila se v roce 1970 v Rychnově nad Kněžnou. Na Střední zdravotnické škole v Hradci Králové studovala obor zdravotní laborant. Školu zakončila maturitou v roce 1988. Již v průběhu praxe věděla, že histologie je obor, který ji nejvíce oslovil. Proto nastoupila v srpnu 1988 na Fingerlandův ústav patologie a začala zde pracovat na bioptickém úseku.

V roce 1994 ukončila pomaturitní specializační studium na NCONZO v Brně atestační zkouškou v oboru histologie a histologická technika.

Od roku 1998 pracovala jako úseková laborantka na biopsiích a v posledních letech i jako zastupující vedoucí laborantku Zdeny Fejglovou: „Které tímto děkuji, protože to byla ona, kdo mě před 32 lety v laboratoři přivítal a zaučil, vlastně mě učila celý můj profesní život“, uvedla Jana Karlová.

Má tři dcery a její zájmy jsou spojeny s přírodou, kde nejvíce odpočívá – hory, lesy, voda, houbaření, cestování a miluje tanec.

Její motto: „Pečujeme o dobré vztahy na pracovišti, ať ta třetina života, co tu strávíme stojí za to!“

Mgr. Johana Krempová vedoucí Oddělení klinických hodnocení FN HK

Po maturitní zkoušce na Biskupském gymnáziu Bohuslava Balbína pokračovala bakalářským a později magisterským studiem Systematické biologie a ekologie na Přírodovědecké fakultě Univerzity Hradec Králové. Předměty v průběhu studia byly pestré, ale ty botanické ji přesvědčily, že květiny by raději dostávala, než studovala. Obě závěrečné práce se nakonec věnovaly mikrobiologii. Bakalářská práce „Bezpečnost potravin z hlediska mikrobiologie“ vyvolávala u lidí v jejím okolí zvědavost na výsledky a následně lítost, že se raději neměli ptát. Praktická část diplomové práce „Monitoring bakteriálních infekčních agens přenosných z domácích zvířat na člověka“ probíhala v Ústavu klinické mikrobiologie Fakultní nemocnice Hradec Králové. Měla tak poprvé příležitost setkat se s Fakultní nemocnicí v jiné roli než jako pacientka.

V roce 2013 nastoupila Mgr. Krempová jako koordinátorka klinických hodnocení v CCBP Pardubice. Pracoviště bylo zaměřeno pouze na provádění klinických hodnocení

a 3 roky strávené zde tak představovaly intenzivní školu v tomto oboru. V září 2016 začala pracovat v nově vznikajícím oddělení Referát klinických hodnocení (RKH) ve FN HK. Prvotní myšlenkou tohoto Referátu bylo pomoci klinikám, které neměly vlastní personální kapacity, s administrativou klinických studií a dále podpořit akademický klinický výzkum. Díky narůstající agendě a postupně se rozrůstajícímu pracovnímu kolektivu se z Referátu klinických hodnocení stalo 1. 7. 2020 Oddělení klinických hodnocení (OKH).

Svoji práci ve Fakultní nemocnici považuje za velmi rozmanitou, přináší mnoho zajímavých úkolů, projektů a nových zkušeností. I přesto, že protokoly klinických hodnocení jsou rok od roku složitější, související administrativa objemnější a pozice koordinátorky by mohla být spíše přejmenována na Krotitelku papírů, ji práce stále baví.

MUDr. Jan Trlica, Ph.D. zástupce přednosta Chirurgické kliniky pro úrazovou chirurgii

Narodil se 3.10.1969 v Brně. V roce 1988 maturoval na gymnáziu Elgartova v Brně a následně pokračoval ve studiu na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Hradci Králové.

Po promoci v roce 1994 nastoupil na Chirurgickou kliniku Fakultní nemocnice Hradec Králové, kde stále pracuje. Na tomto pracovišti v letech 1997 a 2004 složil atestace z chirurgie I. a II. stupně a v roce 2006 atestaci z úrazové chirurgie. Postgraduální studium na Fakultě vojenského zdravotnictví University obrany v Hradci Králové úspěšně ukončil v roce 2011 a byl mu udělen titul Ph.D. Na základě výběrového řízení se v roce 2008 stal vedoucím lékařem oddělení úrazové chirurgie.

Úrazové chirurgii se od počátku věnuje pod vedením primáře Tomáše Dědka, se kterým také spolupracoval při centralizaci traumatologické péče a při budování Národního registru úrazů. Podílí na kultivaci traumasystému v našem regionu, na zavádění nových postupů v úrazové chirurgii a také na postgraduální edukaci lékařů v rámci kurzů ATLS (Advanced trauma life support). Kromě léčebně preventivní péče se věnuje výuce studentů medicíny v oboru chirurgie a úrazová chirurgie. Je autorem nebo spoluautorem 30 publikací (8 v impaktovaných časopisech), hlavním řešitelem jedné a spoluřešitelem 4 klinických studií s citovaností podle Web of Science 29 (bez autocitací), H index 4.

Bydlí v Hradci Králové. Jeho manželka MUDr. Martina Trlicová pracuje jako praktická lékařka pro děti a dorost. Dcera Tereza v současné době studuje na Lékařské fakultě v Hradci Králové.

Sestra roku Mgr. Dana Vaňková

Do FN HK jsem nastoupila hned po střední škole, jsem vděčná, že mi umožnila profesní růst.

Náměstkyně pro ošetrovatelskou péči Fakultní nemocnice Hradec Králové Mgr. Dana Vaňková získala letos na podzim ocenění Sestra roku v kategorii Sestra v managementu a vzdělávání, na které ji navrhly její kolegyně z České asociace sester, Region Hradec Králové. „Ocenění, kterého si velmi vážím, nepatří jen mně, ale všem sestráům, které ve FN HK zajišťují péči o pacienty. Chci jim všem za jejich každodenní práci poděkovat. Účastí v soutěži jsem chtěla pomoci zviditelnit náročnou práci sester a také FN HK. Aby lidé věděli, že péče tady je na velmi vysoké úrovni,“ řekla Dana Vaňková, která do FN HK nastoupila v říjnu 1986 po absolvování Střední zdravotnické školy v Ústí nad Orlicí.

„Po absolvování oboru Dětská sestra jsem zvažovala, zda nastoupit do Brna nebo Hradce Králové. Na popud svých spolužaček jsem se nakonec rozhodla pro Hradec. Tehdejší hlavní sestra mi nabídla práci v Léčebně dlouhodobě nemocných. To jsem odmítla, chtěla jsem pečovat o děti. Moje přání se nakonec splnilo volným místem na Oddělení dětské chirurgie a traumatologie, kde jsem začala pracovat,“ vzpomíná na své začátky Mgr. Vaňková.

Později se v Hradci Králové vdala, založila rodinu a po mateřské dovolené začala pracovat na tehdejším endoskopickém oddělení Klinického centra vnitřního lékařství z důvodu potřeby práce v jednosměnném provozu. V témže roce na podzim začala studovat obor Ošetrovatelství na Lékařské fakultě UK v Hradci Králové a současně začala přednášet na odborných akcích a kongresech. Později se stala na ambulanci úsekovou sestrou. V roce 2004, po výstavbě Pavilonu interních oborů, začala pracovat jako vrchní sestra III. interní gerontometabolické kliniky FN HK a nadále si rozšiřovala své znalosti studiem magisterského programu Řízení a supervize v sociálních a zdravotnických organizacích na FHS UK v Praze. Následně se stala náměstkyní pro ošetrovatelskou péči FN HK.

Ve své dosavadní funkci se podílí na řadě projektů v nemocnici jako je např. výměna nemocničního informačního systému, aj. Je garantem SPIS a dobrovolnického programu.

„Snažíme se také zlepšovat vybavení jednotlivých pracovišť, například nákupem elektrických polohovacích lůžek pro pacienty či polohovacích pomůcek a držet tak trend moderního ošetrovatelství.“

Náměstkyně pro ošetrovatelskou péči již několik let působí také jako pedagog na LF UK v Hradci Králové a na zdravotnické škole Hradec Králové. „Spolupráce s oběma institucemi je velmi úzká a na vysoké úrovni. Je pro to náš velkým přínosem. Studenti, kteří vykonávají odbornou praxi na klinických pracovištích, se mnohdy pak stávají našimi

zaměstnanci. Oceňují prostředí a vstřícnost personálu, který se jim věnuje. Vnímám také, že se studenti postupně v letech mění. Ne ve vztahu k povolání sestry a celkovému poslání tohoto oboru, ale v tom, jaké mají nároky na svou budoucí práci. Především jaké mají představy o svém soukromém životě, trávení volného času a jeho skloubení s výkonem zdravotnického povolání. Pozitivní je, že mnozí z nich mají poměrně velký zájem o další vzdělávání, zajímají se i o další možnosti specializačního vzdělávání nebo certifikované kurzy,“ říká Vaňková.

Vzdělávání pro nelékařský zdravotnický personál se stalo naprostou nutností.

„Tak jako se dynamicky vyvíjí celá medicína, tak se vyvíjí i ošetrovatelství a práce všech nelékařských zdravotnických pracovníků. Nové metody a poznatky přináší větší nároky na zdravotnický personál. S tím je úzce spjata i potřeba kvalitního kvalifikačního i celoživotního vzdělávání pro všechny profese. Určitě je daleko větší technická náročnost napříč všemi obory, neustále se rozšiřuje a mění spektrum například ordinovaných léčivých přípravků, jejichž účinky a aplikaci

musí sestry ovládat. Jako další příklad mohu uvést přístup k hojení ran. To je v současné době hlavně doménou sester specialistek, které se tím velmi intenzívně zabývají. Došlo k rozšíření možností léčby ran mj. díky novým krycím a ob vazovým materiálům. Pro sestru je naprosto nezbytné, aby se v tom dobře orientovala.

V rámci vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků se daří uskutečňovat různé vzdělávací aktivity, ať už jde o kompletní zajištění specializačního vzdělávání sester v oboru Intenzivní péče, řada klinických pracovišť má akreditaci pro praktickou výuku specializačního vzdělání příslušného oboru, aj.

V oblasti celoživotního vzdělávání máme také co našim zaměstnancům nabídnout. Příkladem je kurz věnovaný ošetrovatelské péči o cévní vstupy, který je výborně hodnocen i externími uchazeči a mnohé jiné další akce věnované různé problematice.

Na závěr mi dovoluňte poděkovat všem našim zaměstnancům za jejich práci v tomto nelehkém období. Mám k nim hlubokou úctu a respekt.“

-js-

Fakultní nemocnice Hradec Králové přechází na elektronické výplatní pásky

V rámci digitalizace a automatizace personálních procesů, které jsou nezbytné nejen pro moderní personalistiku, ale jak se tento rok ukazuje, také a především pro snižování epidemiologických rizik a dodržování všech potřebných hygienických a bezpečnostních opatření, přistoupilo vedení FN HK mimo jiné k zavedení elektronických výplatních lístků.

První distribuce elektronických výplatních lístků probíhá v prosinci 2020 (s výplatou za listopad 2020). Aby změna byla pro zaměstnance jednodušší, tak za listopad 2020 ve stejném termínu zaměstnanci obdrží ještě i tištěný výplatní lístek. V lednu 2021 (od výplaty za prosinec 2020) zaměstnanci obdrží již pouze elektronický výplatní lístek.

Vedení všech pracovišť bylo požádáno o součinnost a dostalo podrobné pokyny nejen pro zajištění informovanosti

zaměstnanců, ale také pro zavedení samotného systému. Jeho implementaci technicky a organizačně zajišťuje mzdové oddělení Personálního úseku ve spolupráci s Odborem výpočetní techniky. Ať už se jedná o přístupy do nemocniční počítačové sítě, založení e-mailových schránek pro zaměstnance, kteří tuto dosud neměli a nevyužívali, či generování hesel, manuálů, následné rozesílání výplatních lístků, apod. Jejich elektronická forma je plně v souladu se zákoníkem práce a systém, který zvolila FN HK, je díky šifrování zcela bezpečný.

K implementaci procesu elektronizace výplatních lístků bylo přistoupeno také s ohledem na zlepšení služeb a komfortu zaměstnanců, které jsou pro Fakultní nemocnici Hradec Králové prioritou.

Ing. Milena Hudská, Ph.D., personální náměstkyně FN HK

Příslušníci Vězeňské služby ČR darovali krev ve FN HK

Více než tři desítky příslušníků Vězeňské služby České republiky z Královéhradeckého a Pardubického kraje dorazily 11. listopadu darovat krev na Transfuzní oddělení Fakultní nemocnice Hradec Králové. Jednalo se o zaměstnance věznic v Hradci Králové, Pardubicích, Valdicích a Odolově, někteří z nich darovali krev poprvé.

„Do našeho celorepublikového projektu Darujme krev se zapojilo více než čtyři sta příslušníků a příslušnic Vězeňské služby ČR a jejich počet může ještě narůstat. Hromadné odběry krve jsme již uspořádali v Praze a v Ostravě a dnes pomáhají kolegové z Královéhradeckého a Pardubického kraje darováním krve v Hradci Králové,“ uvedla mluvčí Vězeňské služby ČR Petra Kučerová. Další odběry krve jsou plánovány v Brně, Plzni, Olomouci, Ústí nad Labem, Liberci a Čáslavi.

-js-

Základní a mateřská škola při FN HK aneb podzimní výuka a tvoření

Již začátek školního roku byl ovlivněn preventivními opatřeními souvisejícími s rizikem možného šíření koronaviru a prvotní odhady, že jsme „skoro“ vyhráli, se ukázaly přehnaně optimistickými.

I přes všechna úskalí omezující běžný životní styl se pracovníci ZŠ MŠ FN HK snaží nepoddávat se pochmur-

ným náladám mlhavých deštivých dnů, ale plout časem smíření a pokory a vstřebávat do svých myslí zářivé barvy podzimu a se „sluncem v duši“ rozzářit oči dětských pacientů.

V této nelehké době si obzvláště vážíme sponzorských darů od nakladatelství Meander, které škole věnovalo knihy pro děti ve věku 2–17 let. Poděkování náleží i spolku nadšenců Tvoříme dětem, od kterého škola obdržela roztomilé heboučké plyšové polštářky, které se díky svému tvaru a výtvarnému zpracování stávají oblíbenými kamarády dětských i větších pacientů.

Zatímco školská zařízení v celé republice byla uzavřena a přešla na distanční výuku, pracovníci škol při zdravotnických zařízeních, včetně té hradecké, dál odhodlaně vyražejí za svými svěřenci. Jsou v první linii a prokazují zatím velkou imunitu navzdory výuce dětí, u nichž byl posléze potvrzen covid. U těchto učitelů je nakažlivý jen jejich entuziasmus, a proto jsou svým žákům nablízku, nedrží si od nich distanc, což samozřejmě vůbec neznamená, že by bravurně nezvládali práci s IT technologiemi. Zároveň sledují veškerá nařízení týkající se epidemie a své žáky pravidelně testují z českého a anglického jazyka, matematiky i dalších předmětů. Pozitivní výsledky jsou však v těchto případech přijímány radostně.

O čínorodé práci nejlépe vypovídají výsledky, jež můžete zhlédnout na fotografiích. Obzvláště vydařenou aktivitou bylo podzimní tvoření, při kterém děti zapoměly na své trable, užívaly si proces vytváření, rozvíjely své výtvarné cítění a radovaly se ze svých výrobků. V rámci udržování lidových tradic je zatím jejich nejaktuálnějším tématem Svatý Martin s bílým koněm, který děti na svém hřbetu převezde předvánočním časem k vánočním dekoracím.

„Vz/dělání, vz/dělání všechny smutky zahání.“

Text a foto ZŠ a MŠ při FN HK

Zpráva z kongresů

XIX. pracovní konference na téma monoklonálních gamapatií XIX. česko-slovenská konference laboratorní hematologie

Obě konference se konaly, shodou okolností, již po devatenácté. Obě setkání řeší blízkou problematiku a zajímaví podobnou skupinu pracovníků s blízkým vztahem k hematologii, pokusili jsme se konference propojit tak, aby se uskutečnily v jednom místě a přímo na sebe navazovaly.

Konference se letos konaly až termínu 10.–11. září 2020 ve velké aule Univerzity Hradec Králové, tedy v neobvyklém termínu v roce atypickém i pro konání odborných akcí a konferencí. Měli jsme to štěstí, že naše setkání se mohlo uskutečnit ještě bez významných epidemiologických omezení. Přednášky zahraničních řečníků byly prezentovány on-line.

Organizátoři pracovní konference monoklonálních gamapatií prof. Maisnar a Ing. Vávrová

Zahájení česko-slovenské konference laboratorní hematologie

XIX. PRACOVNÍ KONFERENCE NA TÉMA MONOKLONÁLNÍCH GAMAPATIÍ

Zvláštní pozornost byla tentokrát věnována minimálnímu reziduálnímu onemocnění. Program konference nabídl posluchačům zajímavé spektrum přednášek od těch zaměřených na výzkumnou činnost přes edukační až po praktické pohledy na diagnostiku a terapii pacientů s monoklonálními gamapatiemi. Zaujala sdělení výzkumných týmů jako např. informace o plánovaném společném projektu CMG a Univerzity Pardubice cíleném na analýzu imunoproteomu u nemocných s mnohočetným myelomem v období remise onemocnění, nebo optimistické sdělení hradecké výzkumné skupiny o úspěších v izolaci a následné chromatografické analýze volných lehkých řetězců k detekci a monitoringu minimální reziduální choroby, do budoucna jedna z možných nadějných cest dosažení vysoké citlivosti při průkazu monoklonální gamapatie. Kasuistiky „Tři příběhy lehkých řetězců aneb jenom číslo nestačí“ poutavou formou upozornily na každodenní praxi, originalitu každého pacienta a předpoklad, že lékaři i laboratorní pracovníci přemýšlí a musí přemýšlet v mnoha souvislostech. Aktuální problematika MGUS z pohledu regionální biochemické laboratoře i prezentace národního doporučení k laboratorní diagnostice monoklonálních gamapatií zahrnující požadavky na metody a harmonizaci laboratorních vyšetření jsou potvrzením skutečnosti, že dlouholetá mezioborová výměna zkušeností, komunikace a vzájemná spolupráce jsou nutností, která je motivována snahou, co nejvíce prospět našim pacientům.

XIX. ČESKO-SLOVENSKÁ KONFERENCE LABORATORNÍ HEMATOLOGIE

Konference byla slavnostně zahájena doc. MUDr. Pavlem Žákem, Ph.D. ihned po ukončení konference na téma monoklonálních gamapatií. V úvodu konference vystoupil též předseda ČHS JEP prof. MUDr. Jiří Mayer, Ph.D. který popřál zdárný průběh setkání, hovořil o problematice situaci v souvislosti s pandemií COVID19. Současně předal pamětní diplom čestného člena ČHS JEP panu prof. MUDr. Ladislavu Jebavému, CSc.

Program byl zahájen dvěma pracovními „workshopy“. První se týkal léčby a laboratorní diagnostiky hemofilie, druhý byl podpořen firmou Sysmex a byly představeny přístroje HemaPrep, DC-1 a RAL Stain box. Tak jako v předchozích letech byly edukační sdělení kongresu zahájeny „Chrobákovou přednáškou“. Tentokrát se této přednášky ujala paní prof. Angelika Báthorová, Ph.D. z Kliniky hematologie a transfúziologie LF UK a Univerzitní nemocnice Bratislava. Zvolené téma přednášky „Pokroky v liečbe hemofilie a nové nároky na laboratorne monitorovanie“ bylo velmi aktuální a ukazuje trendy, které výrazně zlepšují kvalitu péče o pacienty s hemofilií. Nosnými tématy kongresu byla v cytologii zvolena problematika lymfocytózy a v oblasti hemostázy problematika antifosfolipidového syndromu. Probraná témata byla doplněna názornými interaktivními kasuistikami. Mezi sděleními zaujala problematika využití nově měřených parametrů při vyšetření krevního obrazu a populací buněk, které jsou vyjádřeny skórem ICIS. Níz-

Posluchači v rouškách a respirátorech

ké ICIS skóre prakticky vylučuje přítomnost SIRS nebo sepse.

Před zakončením bylo provedeno vyhodnocení v kategorii posterů. Sdělení paní Dr. Malíkové z pracoviště ULBLD Centrální hematologické laboratoře a Trombotické centrum VFN, Praha s názvem: „DOAC stop tablety a jejich využití při stanovení lupus antikoagulans“ bylo vyhodnoceno jako nejlepší poster.

Organizátoři oceňují velmi disciplinovaný přístup při dodržování epidemiologických opatření všech 169 účastníků a 20 vystavovatelů. Organizátory potěšilo velmi přátelské a pracovní prostředí, které celý kongres provázelo.

*Za organizátory
Prof. MUDr. Vladimír Maisnar, Ph.D.
Doc. MUDr. Pavel Žák, Ph.D.*

8. ročník video-semináře Tipy a triky v urologické operativě 2020

Perzentace videa

V pátek 25. 9. úspěšně proběhl již 8. ročník Českého video-semináře zaměřeného na urologickou operativu. Program i průběh videosemináře byl výrazně modifikován preventivními opatřeními proti šíření nového koronaviru. Mimo jiné byl zrušen diskusní večer, plánovaný na 24. 9., všichni účastníci měli samozřejmě roušky nebo respirátory, udržovaly se rozestupy, opakovaně se dezinfikovaly ruce apod. Akce s limitovaným počtem účastníků proběhla ve Výukovém centru Lékařské fakulty v Hradci Králové.

Všechny příspěvky byly prezentovány formou videí z operací a byly doplněny komentářem. Po každém příspěvku následovala diskuze zaměřená na zkušenosti autora s použitou metodou. Poté se často hodnotily podobné zkušenosti od dalších renomovaných operatérů z předních českých urologických center. Přístup k operacím se v urologii v posledních letech velmi dynamicky mění. Společným jmenovatelem je důraz na minimální invazivitu a velké úsilí je zaměřeno také na kvalitu života. V případě robotických nebo laparoskopických operací musí být onkologické a funkční výsledky stejné nebo dokonce lepší ve srovnání s otevřenou operativou. Je to velká výzva, ale prezentace i na tomto kongresu dokládají, že se to skutečně daří. Podobně se inovují i otevřené operace.

Akce měla 3 hlavní okruhy, první byl věnován operacím ledviny a retroperitonea. Velmi zajímavé a poučné bylo video dokumentující bezpečné ošetření krvácející dolní duté žíly při laparoskopické lymfadenektomii a nefroureterektomii. Autoři prezentovali, jak lze tento dramatický stav ošetřit pomocí laparoskopických nástrojů. Podobně poučná byla i metodika, jak provést v jedné době resekci ledviny pro zhoubný nádor a zároveň vyřešit blokuující kámen stejné ledviny. Výkon byl proveden robotickým systémem daVinci Xi. Další velmi kvalitní prezentace dokumentovala náročnou onkologickou operaci, při které byl odstraněn oboustranný nádor v podkovovité ledvině laparoskopickým přístupem. Toto video bylo vyhodnoceno jako technicky nejzdařilejší příspěvek.

Druhý blok byl zaměřen na inovace při radikální prostatektomii. Ta je jednou z nejčastějších operací vůbec, protože karcinom prostaty je nejčastějším zhoubným nádorem u mužů (kromě zhoubných nádorů kůže). Při této operaci se celosvětově i v ČR nejvíce prosadil robotem asistovaný přístup. Byla prezentována videa, která ukazovala různé triky, jak operaci provést ještě šetrněji, a tím zachovávat důležité nervy pro kontinenci a erekci. Dalším tipem, jak se zlepšit, byl kombinovaný výkon, kdy se odstranila prostata s nádorem a divertikl močového měchýře. Tento blok byl významně obohacen o vyzvanou přednášku typu state-of-the-art, kte-

rou měl přednést prof. Haese z Martini klinik z Hamburku. Pro preventivní opatření byla zrušena a plánujeme podobnou na příští ročník.

Poslední blok byl věnován operacím močových nebo močového měchýře. Nejvíce uznání si odnesla prezentace operace laparoskopické radikální cystektomie po radioterapii. Byla komentována její rizika a tipy, jak je efektivně eliminovat. Dále byly předneseny operační videa ukazující, jak lze operovat roboticky veziko-vaginální píštěle nebo laparoskopicky odstranit adenokarcinom vrcholu močového měchýře. Vysoce oceněné byly závěry s robotickou cystektomií, které budou sloužit k standardizaci této metody. Pevně věříme, že v historicky brzké době dojde k plné úhradě robotické cystektomie od zdravotních pojišťoven. Benefity pro pacienty spojené s minimálně invazivní robotickou operací jsou skutečně velké.

Kromě velmi zajímavých a instruktivních operačních postupů byla také vysoce přínosná diskuze, která byla po každém příspěvku a často pak pokračovala v kuloárech. Byly prezentovány tipy a triky na zlepšení v otevřených, laparoskopických i robotických operacích. Byly prezentovány také komplikace, které mohou při náročných operacích nastat a tipy, jak je efektivně řešit.

Závěrem lze shrnout, že celý kongres proběhl za přísných preventivních opatřeních proti šíření nového koronaviru. Nedošlo k nakažení nebo přenosu viru covid 19 mezi žádným účastníkem. Odborný program byl redukován, neproběhla vyzvaná mezinárodní přednáška a byl zrušen diskusní večer. Na druhou stranu proběhlý video-seminář hodnotíme jako vysoce úspěšný. Prezentované operační postupy byly velmi kvalitní a pro všechny zúčastněné vysoce inspirativní.

Auditorium s rozestupy

Pevně věříme, že se příští rok podaří zorganizovat 9. ročník bez přísných hygienických opatření a omezení.

Michal Balík a Miloš Brodák
Urologická klinika FN a LFUK Hradec Králové

Pacienti hodnotili FN HK, co je třeba zlepšit?

Pacienti Fakultní nemocnice Hradec Králové, kteří se během října zapojili do průzkumu v rámci nového projektu Národního hodnocení spokojenosti pacientů, ve svém hodnocení pozitivně hodnotili práci a přístup zdravotnického personálu k pacientům. Většina návrhů na zlepšení směřovala k chybějícímu či nedostatečnému pokrytí lůžkových oddělení signálem Wi-Fi.

„Děkujeme pacientům za zpětnou vazbu, které je pro nás velmi důležitá. Problematiku Wi-Fi zmínily desítky pacientů. Problém bychom chtěli vyřešit v průběhu příštího roku v rámci projektu elektronizace ošetrovatelské péče. Je jasné, že zejména v době omezených návštěv je možnost komunikace s blízkými pro pacienty velice důležitá,“ uvedl k výsledkům průzkumu ředitel prof. MUDr. Vladimír Palička CSc., dr. h. c.

Dotazníky před svým propuštěním z nemocnice vyplnilo téměř 700 pacientů, někteří z nich využili i možnost nemocnici vzkázat náměty na zlepšení. Většina z těchto vzkazů byla pozitivních a týkala se pochval pro personál. „Děkuji za sestřičky. Jsou to andělé ☺,“ napsala například jedna z pacientek. Další z hodnotících napsal, že díky ošetrovatelskému personálu skoro zapomněl, že je nemocný.

V dalším z hodnocení bylo například uvedeno, aby zaměstnanci nemocnice dostali větší prémie. „I za nepříznivých podmínek dokáží být empatičtí a vlídní. Jako pacient si nemůžu stěžovat,“ uvedla pacientka. Další z hospitalizovaných napsala, že k práci personálu nemá žádnou výtku. „Sestřičky jsou úžasně milé, hodné, sanitáři i sanitářky také. Kdyby člověku nebylo špatně, připadá si jako na dovolené. Děkuji,“ uvedla.

Positivní hodnocení personálu je o to cennější, že hodnocení se uskutečnilo v době epidemie COVID-19, kdy zaměstnanci čelí mimořádnému nasazení, často působí na jiných odděleních, aby bylo možné zajistit péči o COVID-19 pozitivní pacienty. „Velmi si vážím toho, že i přes obrovskou zátěž, které nyní mnohá pracoviště čelí, si lidé přístup zaměstnanců nemocnice pochvalovali a všichni zaměstnanci si za své nasazení zaslouží poděkování,“ dodal profesor Palička.

Projekt Národního hodnocení spokojenosti pacientů připravilo Ministerstvo zdravotnictví ČR, podrobnosti je k němu možné najít na <https://spokojenost.mzcr.cz>.

Bc. Jakub Sochor
specialista PR a marketingu FN HK

Novinky v zaměstnaneckých benefitech od roku 2020 Díl II. Osobní zaměstnanecká konta FKSP

V předchozím čísle časopisu SCAN jsme vás informovali, jak vzniká Fond kulturních a sociálních potřeb (dále jen FKSP). Část tohoto fondu je určena na tvorbu tzv. centralizovaných zdrojů, a my jsme podrobně vysvětlili, co vše může zaměstnanec z těchto zdrojů čerpat a za jakých podmínek. V tomto čísle se zaměříme na novinky, které s sebou přinesla novelizace státní vyhlášky č. 114/2002 o FKSP, týkající se využití osobních zaměstnaneckých kont.

OSOBNÍ ZAMĚSTNANECKÁ KONTA FKSP

Od roku 2018 mají zaměstnanci přístup ke svým osobním kontům on-line prostřednictvím cafeterie Gallery Beta na adrese www.gallerybeta.cz. Do těchto kont dostanou vždy na počátku kalendářního roku příděl, který mohou v průběhu roku utratit, čili čerpat dle svých priorit v některých z nabízených kategorií – Dovolena, Zdraví, Sport, Kultura, Vzdělávání, Penzijní připojištění a Stravování. Nově přibyla ještě kategorie Knihy. Čerpání v kategoriích lze libovolně kombinovat.

NOVINKY V KATEGORIÍCH ČERPÁNÍ

Dovolena ■ Do této kategorie patří veškeré rekreace a dětské tábory. Zaměstnanci mohou hradit rekreaci sobě i rodinným příslušníkům. Dětskou rekreaci mohou zakoupit dětem ve věku od 5 do 16 let včetně. Nově se za dětskou rekreaci považují tábory, kempy, soustředění konané v průběhu celého roku včetně příměstských táborů, pokud tyto aktivity nejsou součástí školní výuky.

Zdraví ■ Kromě nákupu vitamínových prostředků v nemocniční lékárně si mohou zaměstnanci nově prostřednictvím našich provozoven (Centrum pro očkování a cestovní medicínu na Klinice infekčních nemocí a Klinika pracovního lékařství) hradit očkování proti veškerým infekčním nemocem, proti kterým lze očkovat dospělou osobu. Další zásadní novinkou je možnost nakupovat u smluvních partnerů cafeterie dioptrické brýle, kontaktní čočky nebo speciální optické pomůcky.

Sport ■ Dosud si mohli zaměstnanci hradit z osobních kont pouze vlastní sportovní aktivity. Od letošního roku je možné platit permanentky a vstupy do sportovních studií, klubů, oddílů, solných jeskyní, či úhradu individuálních tréninkových plánů také rodinným příslušníkům.

Kultura ■ Stejně jako v kategorii Sport mohou zaměstnanci nově hradit kulturní vyžití také svým rodinným příslušníkům (vstupenky, permanentky, předplatné, apod.).

Vzdělávání ■ I v této kategorii platí, že od roku 2020 mohou zaměstnanci sobě, ale i svým rodinným příslušníkům hradit

z osobního konta umělecké, jazykové a zájmové vzdělávání. Stále ovšem platí podmínka, že se nesmí jednat o vzdělávání, které je odborným rozvojem, prohlubováním vzdělávání nebo kvalifikace, soustavným vzděláváním nebo zdokonalováním odborné způsobilosti zaměstnance.

Knihy ■ Zcela nová kategorie dovoluje zaměstnancům u smluvních partnerů cafeterie Gallery Beta nakupovat tištěné knihy včetně obrázkových knih pro děti, přičemž je možné využít jak síť kamenných obchodů, tak nákupy on-line přes e-shopy těchto partnerů.

Penzijní připojištění ■ Poslední vítanou změnou je zvýšení příspěvku od zaměstnavatele na vlastní spoření penzijního připojištění a doplňkového penzijního připojištění z původních 90 % na 100 %.

Věříme, že všechny výše uvedené změny a novinky v čerpání benefitů z osobních zaměstnaneckých kont přispějí ke spokojenosti zaměstnanců, kterým za uplynulý velmi náročný pracovní rok děkujeme, přejeme klidné vánoční svátky, hodně sil a pevné zdraví v roce příštím.

*Ing. Vladimíra Svobodová,
vedoucí oddělení péče o zaměstnance FN HK*

HUMOR LÉČÍ...

autor Lubomír Lichý
www.lichy-kresby.cz

Životní jubileum – prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc.

V srpnu letošního roku oslavil emeritní děkan, proděkan, přednosta Fingerlandova ústavu patologie a respektovaný člen naší akademické obce své kulaté životní jubileum. Při této příležitosti byl v časopise Česko-slovenská patologie, kterému dělal po mnoho let šéfredaktora, otištěn rozhovor, který si dovoluji v nezkrácené podobě poskytnout také čtenářům časopisu SCAN.

Přeji všem příjemné čtení.

Všichni známe profesora Šteinera jako emeritního přednostu Fingerlandova ústavu patologie v Hradci Králové, dlouhodobého šéfredaktora Česko-slovenské patologie a předního českého kardiologického patologa. Mnoho informací na toto téma ostatně přinesl rozhovor s ním, publikovaný v Česko-slovenské patologii v roce 2014. Ale asi jen málo patologů v České republice jej zná z jiné – řekněme civilnější – stránky.

Udělat rozhovor s prof. Šteinerem, mým dlouholetým šéfem, vynikajícím učitelem a troufám si říci i přítelem (přesto, že jsme si např. nikdy netykali), se může zdát na první pohled jako relativně snadný úkol. Koneckonců, prožili jsme spolu profesně pod jednou střechou více než 25 let! Přesto to vzhledem k neuvěřitelnému spektru událostí, které mu osud přinášel, bylo poměrně náročné. Jak vybrat ty nejdůležitější, které ho během jeho 80 let života ovlivnily nejvíce? Dělal jsem, co jsem mohl a věřím, že vám následující řádky poskytnou zajímavé a inspirativní čtení.

■ Začneme třeba už tím kde a za jakých okolností jste se narodil?

Dramatickým okolnostem jsem byl vystaven již v nitroděložním životě; má matka v sedmém měsíci těhotenství opouštěla v červnu 1940 okupovanou Francii na lodi spolu s československou armádou, jejímž byl můj otec příslušníkem. Matka později vzpomínala jednak na nejistotu, kam se vlastně pluje (?Afrika, ?Amerika), jednak na fyzické útrapy – pokročilé těhotenství, ubytování v přeplněných kabinách, mořská nemoc... Nicméně po dvou týdnech přistáli v anglickém Liverpoolu. Je dílem osudu, že při následující plavbě byla loď potopena německou ponorkou. Narodil jsem se 15. srpna 1940 v Londýně. A právě toho dne začaly v rámci bitvy o Anglii německé nálety na Londýn. Tyto situace jakoby předznamenaly další dramatické události v mém životě – komunistický převrat v ČSR 1948, invaze vojsk Varšavské smlouvy 1968, pokus o převrat s mnoha zabitými v Ugandě během mé stáže tam 1969, sametová revoluce 1989, či invaze iráckých vojsk do Kuvajtu během mého pracovního pobytu tam 1990. Ale o tom ještě dále.

■ Takže už od malička bylo jasné, že vám sudičky přikleply osud dobrodruha. Jak se vám podařilo dostat se na medicínu? S vaší rodinnou anamnézou to asi nebylo

snadné, že? A proč jste si vybral právě Hradec?

Máte pravdu. Nejen rodinná, ale i osobní anamnéza (na základní ani střední škole v Praze jsem nebyl v Pionýru ani v ČSM/SSM) způsobily, že jsem po maturitě nedostal doporučení na vysokou školu. Odpracoval jsem si tedy jeden rok jako sanitář / pomocný laborant na transfuzním oddělení Thomayerovy nemocnice v Praze-Krči a pak se přihlásil na Fakultu dětského lékařství v Motole. Udělal jsem přijímací zkoušku, bylo mi však řečeno, že pro velké množství uchazečů nemohu být přijat. Ale právě v tom roce 1958

vznikla v Hradci Králové transformací Vojenské lékařské akademie Lékařská fakulta UK a na ni jsem se dostal. Říká se, že „cesty Páně jsou nevyzpytatelné“, a zde to pro mne platí dokonale – kdybych byl přijat do Motola, celý můj život by se jistě ubíral jinak, mj. Hradec Králové by mi nic neřikal, asi bych nebyl patologem, jiná manželka, jiné děti...

■ Co zkouška z patologie, bylo již tehdy zřejmé, že zkušeným je budoucí adept oboru? A co vás vedlo k rozhodnutí věnovat se právě patologii?

I to, že jsem patolog je víceméně náhoda. Musím se přiznat, že ve 3. ročníku mi patologie příliš „nevoněla“. Pítvám jsem se pokoušel vyhýbat a asistent na praktikách mne příliš nenadchl. To ale platilo jen v 1. semestru; ve 2. semestru jsme dostali na praktika prof. Vortela, a rázem se poměry změnily – jiný způsob výuky i vztah ke studentům, jakýsi dar podněcovat. Ovlivněn Vortelem jsem začal mít o patologii zájem a uvažoval o této eventualitě. Překážkou ještě byla závěrečná zkouška z patologie u prof. Fingerlanda. A ta u mne proběhla dost kriticky – jednak jsem rozbil jedno zkušební histologické sklíčko, jednak jsem popletl pojmy myelosis – myelitis – myeloma. Nicméně jsem prošel. Nad touto nepřijemností ale zvítězil Vortel jako vzor a já jsem se rozhodl pro patologii; od 4. ročníku jsem na ústavu pracoval jako demonstrátor.

■ A proč jste zůstal v Hradci a nevrátil se do domovské Prahy?

Za oněch časů si doktor po promoci nemohl vybírat kam nastoupí; existoval systém tzv. umístěnek, kdy o tom kde bude absolvent pracovat rozhodoval stát. Mé demonstrátorství, zájem ústavu i nedostatek patologů ale zapůsobily a já jsem od 1. září 1965, po absolvování jednoroční vojenské služby, nastoupil jako sekundář na Patologicko-anatomický ústav (PAÚ). Popravdě, na Prahu jsem ani nepomýšlel; v Hradci byl můj „guru“ Vortel a samo město je velmi příjemným místem pro život.

■ Pokud vím, záhy po nástupu do oboru jste se vydal za dalším dobrodružstvím do černé Afriky. Jak k tomu došlo?

Přednosta prof. Fingerland mne přivedl k tomu, abych se věnoval kardiopatologii – to proto, abychom jako ústav mohli na úrovni spolupracovat se zdejšími výbornými kardiologickými a kardiologickými. Po 1. atestaci 1967 jsem plánoval, abych se ve své oblasti zdokonalil, stáž v zahraničí. A získal jsem stipendium WHO na 1,5 roku do Ugandy. Do příprav k odjezdu ale vstoupila srpnová invaze 1968 a já jsem stáž už víceméně oželel. Situace se ale postupně uklidnila a tak jsem mohl v listopadu 68 odletět. Zní to zvláště, ale Uganda je ideální zemí pro kardiopatologii – endemické kardiomyopatie, např. endomyokardiální fibróza, či obecně absence aterosklerózy, takže srdeční nemoci jsou zde v „čistě“ formě, bez ischemické složky. A také vlastní pracoviště – univerzitní Makerere Hospital v hlavním městě Kampale – bylo moderně vybaveno, podle anglických vzorů. I v čele ústavu patologie byl anglický profesor Michael S. R. Hutt. Mimochodem, na chirurgii tam v té době pracoval dr. Burkitt, jehož jméno je spojeno s popisem endemického lymfomu. Uganda je velmi příjemnou zemí pro život – mírné podnebí, hory, lesy, savany, Viktoriino jezero s pramenem Nilu, národní parky s bohatstvím zvěře, opravdu Hemigwayovy „Zelené pahorky africké“. Ale aby to nebylo tak ideální, i zde jsem v nemocnici jednou viděl obrněné transportéry a hodně zemřelých po potlačení protivládni vzpoury.

■ V roce 1976 jste odešel na primariát do Pardubic. Co vás k tomu vedlo?

Do Hradce jsem se vrátil na jaře 1970, v době začínající tzv. normalizace. Ta probíhala na hradecké fakultě snad nejtvrději ze všech lékařských fakult – nucené odchody učitelů, zákazy učit, zákazy publikovat v zahraničí, zastavené akademické postupy, odstavení z funkcí a také povinná politická školení, či učitelům vnucená ideologická práce se studenty. Tato situace a také politicky vynucený odchod prof. Vortela z ústavu mne na jaře 1976 vedly k využití příležitosti vypsaného konkurzu na místo primáře odd. patologie v Pardubicích.

■ Jak na profesní léta v Pardubicích vzpomínáte?

Pracovní atmosféra v Pardubicích byla mnohem příjemnější než v Hradci a tolik se zde nepěstovala ideologická práce, takže bylo více času na vlastní profesi i na eventuální koníčky. Ty byly u mne dva – osobnost J. E. Purkyně (přes Purkyňova vlákna v srdci) a dále období heydrichiády. K tomuto tématu mne přivedla řada impulzů: jakýsi *genius loci* – Pardubice byly v roce 1942 sídlem paraskupiny z Anglie Silver A a dnes jsou ve městě na řadě domů plakety se jmény zahynuvších v době heydrichiády. Dále, za války se ve Francii a Anglii mí rodiče znali s řadou pozdějších členů paraskupin vysazených do Protektorátu. Např. Alfréd Bartoš, velitel Silver A, chodil při pobytu v městě Agde ve Francii do domu, kde mí rodiče v podnájmu bydleli, za dcerou jejich domácího. A třetím impulzem byl pohled patologa – pitvy zemřelých parašutistů. A později, když byl objeven pitevní protokol Heydricha, jsem jej jako první patolog zhodnotil a svůj komentář publikoval (2007).

■ Kde a jak jste prožíval sametovou revoluci?

Třetího listopadu 1989 jsem odletěl do Kuvajtu a pád ko-

munismu u nás, na nějž jsem se celý život těšil, jsem tak zmeškal o dva týdny. Jak k tomu Kuvajtu došlo? V té době tam pracovala řada odborníků z královéhradecké lékařské fakulty i fakultní nemocnice. Potřebovali tam kardiopatologa, a já jsem rád vyhověl. Byl to šokující přechod ze šedivého socialistického Československa do jedné z nejbohatších zemí světa a také do jiné – islámské kultury a pak příjemný pracovní i rodinný pobyt. Tuto idylu ale krutě přerušil 2. srpen 1990 – vpád iráckých vojsk Saddáma Husajna do Kuvajtu, se vším, co k tomu patří – vojáci, auta, tanky, střelba, požáry, mrtví... Já jsem se právě toho dne chystal odletět domů na dovolenou, takže odlet se nekonal. Naštěstí manželka a dcera byly již doma na prázdninách. Trvalo 2–3 dny, než byl zdejší vojenský odpor zcela zlikvidován a situace se relativně zklidnila. V Kuvajtu v té době pracovala řada našich odborníků různých profesí, často s rodinami, a všichni chtěli okupovanou zemi co nejrychleji opustit. Podařilo se to ale až po téměř třech týdnech, aktivitou našeho zastupitelského úřadu.

■ Přibližte nám jak se utíká z okupovaného Kuvajtu do Československa?

19. srpna se vydala kolona 37 aut s asi 100 Čechoslováky, včetně mne, na cestu plánovou do iráckého Bagdádu (850 km) a pak dále do jordánského Ammánu, kam pro nás prý přiletí letecký speciál. Cestou se proti naší koloně valila do země irácká vojenská technika – nákladní auta, tanky, obrněné transportéry. Plán se ale změnil a z Bagdádu jsmeauty pokračovali na sever země, Kurdistánem a pak přes celé Turecko a Balkán, abychom po téměř týdnu dojeli v pořádku domů. Deset měsíců v Kuvajtu a drama invaze i zpáteční cesty se nesmazatelně vepsaly do mých vzpomínek.

■ Čeho ze své profesní kariéry si ceníte nejvíce?

Po Kuvajtu jsem se z Pardubic vrátil na svůj mateřský ústav v Hradci. Musím ale říci, že vzhledem k mým časově náročným mimopatologickým aktivitám, zejména působení ve vedení hradecké lékařské fakulty, kde jsem mimo jiné odsloužil dvě funkční období v pozici děkana, jsem se postupně stal více učitelem než diagnostikem, s výjimkou mého oblíbeného srdce. Neskrývám třeba, že nádory nemám moc rád. Naopak výuka mediků, českých i zahraničních, mne těší. Mám studenty rád a oni zjevně mají rádi mne.

Ze svých publikací si nejvíce cením těch, které je možno považovat za prioritní – o koronární embolizaci kalcifikací, o senilním srdečním amyloidu, o nebakteriální trombotické endokarditidě a o zánětlivé genezi kalcifikované aortální stenózy. V posledních letech se více zajímám i o historii patologie.

Ale nejvíce si cením odborné úrovně a ducha našeho pracoviště. Troufám si říci, že úroveň je světová a personální obsazení výborné, vždyť které medicínské pracoviště se může pyšnit čtyřmi nositeli Hlávkovy ceny pro nejlepšího absolventa a která patologie má v čele prezidenta Evropské společnosti patologů! Ale jen odbornost nestačí; na našem ústavu panuje pod osvíceným vedením duch přátelství, spolupráce a solidních vztahů, lze říci až rodinná atmosféra. Nevím o žádné jiné patologii u nás, která by měla své vlastní

filmové studio, v jehož dílech jsem měl opakovaně příležitost si zahrát...

■ **Jaké jsou vaše plány do další životní etapy penzionovaného kardiopatologa?**

Představuji si, že si budu užívat života penzisty – číst si, poslouchat hezkou hudbu (mám na tisíc gramofonových desek a CD), chodit na procházky s naším foxteriérem Žerykem, či pečovat o svou sbírku čajových krabiček (mám jich přes 1200). Ale také bych si rád zachoval kontakt se svým praco-

vištěm jeho občasnými návštěvami. Ale znáte tu moudrost: „Čím nejjistěji rozesmějete Pánaboha? Když mu řeknete o svých plánech.“

Milý pane profesore, děkuji vám moc za napínavé vyprávění a za vše, co jste pro (nejen hradeckou) patologii udělal. Věřím, že i když nechcete Pánaboha příliš rozesmívat, tak vám určitě vaše plány do budoucnosti vyjdou – držím vám v tom jménem všech vašich přátel palce!

Aleš Ryška

Výročí 17. listopadu

Lékařská fakulta v Hradci Králové se připojila k iniciativě DÍKY, ŽE MŮŽEM, proto byla 17. listopadu v symbolickém čase 17:11 hod rozsvícena v barvách české trikolory hlavní budova LF HK v Šimkové ulici. Připojila se tako k řadě dalších budov a institucí v rámci České republiky. Celkově se do výzvy oficiálně přihlásilo 32 budov v Čechách + Bratislavský hrad.

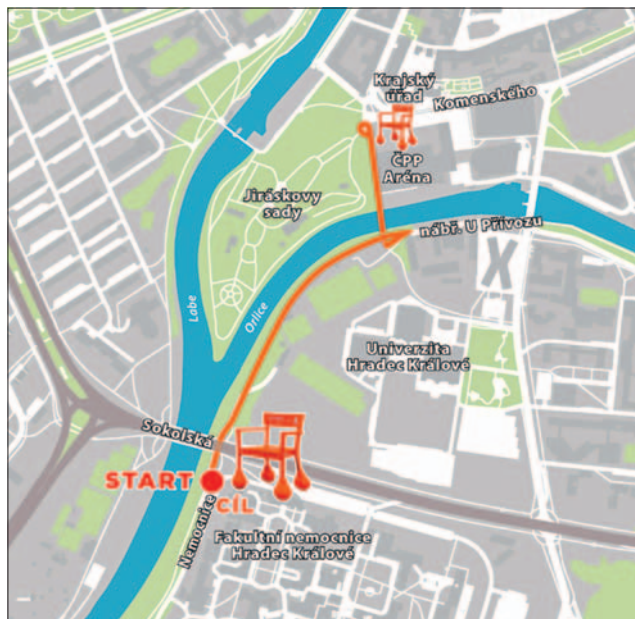
Srdeční procházková trasa v Hradci Králové

V České republice trpí chronickým srdečním selháním okolo 200 tisíc lidí.¹ Za život postihne až 1 z 5 nad 40 let.^{1,2} Patří mezi onemocnění, kde je spolupráce pacienta a lékaře klíčová. Pacienti musí dodržovat nejenom stanovenou léčbu, ale i režimová opatření, která mají ve vlastních rukou. Jedním z nich je pravidelný pohyb. Ten může nejenom pacientům se srdečním selháním usnadnit nová Srdeční procházková trasa v Hradci Králové. Pohybová aktivita totiž prospívá srdci, cévám a příznivě působí i na psychickou pohodu.³ Srdeční procházkové trasy jsou již veřejnosti k dispozici v Praze, Olomouci, Plzni a nově teď i v Hradci Králové. Mapy všech tras jsou dostupné na www.rukunasrdce.cz.

Příznaky srdečního selhání mohou být mylně zaměňovány za přibývající věk. Jedná se například o dušnost, únavu, otoky nohou a břicha, zrychlené bušení srdce nebo náhlý vzestup hmotnosti.⁴ „Rozpoznání příznaků srdečního selhání a včasná diagnostika jsou velmi důležité – určují totiž budoucí prognózu pacienta. Poté lékař nastaví vhodnou léčbu, ale i režimová opatření, která musí pacient dodržovat. Po stabilizaci srdečního selhání je velmi přínosný přiměřený pravidelný pohyb. Ten je zásadní pro každého z nás, nejenom pro lidi se srdečními obtížemi. Hezkou formou pravidelné procházky může být právě ta vytyčená v rámci Srdeční procházkové trasy v Hradci Králové,“ vysvětluje prof. MUDr. Radek Pudil, Ph.D., z I. interní kardiologické kliniky Fakultní nemocnice Hradec Králové.

SRDEČNÍ PROCHÁZKOVÁ TRASA V HRADCI KRÁLOVÉ

Srdeční procházková trasa v Hradci Králové vznikla pod záštitou Fakultní nemocnice Hradec Králové a Lékařské

fakulty v Hradci Králové. Byla značená od 2. 11. 2020 do 30. 11. 2020. Příklad po ní provedly oranžové symboly ve tvaru ruky na srdci na chodnicích. Na počátku trasy i uprostřed ní procházející upoutaly oranžové židle s oteklými kotníky, které upozorňují na častý příznak srdečního selhání. I po 30. 11., kdy značení zmizelo, je hradecká trasa dostupná pro vaše pravidelné procházky. Zájemci najdou její přesnou mapku, ale i mapky ostatních tras na www.rukunasrdce.cz.

JAK HRADECKOU TRASU NAJÍT A KUDY SE VYDAT

Trasa je dlouhá přibližně 1700 m, zabere zhruba 30 minut příjemné chůze a začíná u Fakultní nemocnice Hradec Králové. Před hlavním vchodem do nemocnice se návštěvníci vydají k řece ulicí Nemocnice. Poblíž byla do konce listopadu instalována i oranžová edukativní židle. Odtud trasa pokračuje podchodem mostu U Soutoku a dále podél řeky až k lávce přes Orlici. Zde trasa převádí návštěvníky přes řeku do Jiráskových sadů, kde se otáčí a vede zpět k Fakultní nemocnici Hradec Králové.

Na Srdeční procházkové trase je důležité řídit se tím, co vám říká tělo. Návštěvníci by neměli zbytečně přepínat své síly. Pokud si potřebujete během procházky odpočinout, posadte se a vydýchejte se. Procházka také může ukázat, že se náš zdravotní stav mění. Pokud pacient, který využívá trasu k procházkám pravidelně, začne mít náhle potíže s jejím zvládnutím – nadměrně se zadýchává a je unavený, může mu tím tělo naznačovat, že se na jeho zdravotním stavu něco změnilo. Je třeba se obrátit na ošetřujícího lékaře.

VAŠE ZDRAVÍ JE VE VAŠICH RUKOU

Chronické srdeční selhání je závažné onemocnění, můžete s ním ale žít spokojený a plnohodnotný život. Pacienti by měli svůj zdravotní stav vždy konzultovat s lékařem, dodržovat stanovenou léčbu a nezapomínat na doporučená režimová

opatření. Srdeční procházkové trasy mohou být ideální připomínkou toho, jak může být příjemné a snadné režimová opatření do svého života zařadit. Využijte procházku vymyšlenou přesně pro vás. Více informací i tipů, jak zvládat život

se srdečním selháním, najdete na www.rukunasrdce.cz. Vaše zdraví je vaše zodpovědnost.

Markéta Stillerová, PR Director, Havas
Kristýna Hudeová, PR Manager, Havas

Zdroje

¹ Stewart et al. More ‘malignant’ than cancer? Five-year survival following a first admission for heart failure. *European Journal of Heart Failure*. 2001; 3: 315–322.

² Ambrosy PA et al. The Global Health and Economic Burden of Hospitalizations for Heart Failure. Lessons Learned From Hospitalized Heart Failure Registries. *J Am Coll Cardiol*. 2014; 63: 1123–1133.

³ Bednář, F. Chronické srdeční selhání. Novartis, Praha 2018.

⁴ Ponikowski P et al. 2016 ESC Guidelines for the diagnosis and treatment of acute and chronic heart failure. *European Heart Journal* 2016; 37: 2129–2200. Digital Object Identifier: <http://dx.doi.org/10.1093/eurheartj/ehw128>. Poprvé publikováno online: 20. května 2016.

Dárky pro děti od hráčů FC Hradec Králové

Hráči druholigového FC Hradec Králové dnes přivezli čtyři desítky dárkových balíčků pro dětské pacienty hospitalizované na Dětské klinice Fakultní nemocnice Hradec Králové. Zatímco v minulých letech je fotbalisté roznesli dětem v kostýmech Mikuláše, čerta a anděla přímo na odděleních, letos je malým pacientům s ohledem na protiepidemická opatření předá personál nemocnice.

„Mrzí nás, že jsme letos nemohli přijít mezi děti v kostýmech a vyslechnout si od nich básničky, ale věříme, že jim udělají radost aspoň balíčky. Držíme jim palce, aby se odsud dostaly co nejdříve domů,“ uvedl brankář Patrik Vízek, který předal dárkové balíčky společně s obráncem Otto Urmou.

-js-

Jak je to s převodem zůstatků osobních zaměstnaneckých kont do dalšího roku

Příspěvek do osobního konta každého zaměstnance FN HK v roce 2020 činil 10 200 bodů, tj. 850 bodů na každý kalendářní měsíc. Pokud zaměstnanec tuto částku nevyčerpá, bude mu zůstatek z přidělu na letošní rok automaticky převeden do roku 2021. Částka se nekrátí, je možné ji převést celou.

Má-li ovšem zaměstnanec na svém osobním kontě více než 10 200 bodů, pak se jedná o zůstatek z roku 2019, který je nutno čerpat do 31. 12. 2020. Pokud nebude částka vyčerpána, propadne zpět do společného roz-

počtu Fondu kulturních a sociálních potřeb pro příští rok.

Aktuální stav konta a termín expirace bodů zjistí zaměstnanci po přihlášení do svého osobního konta v cafeterii na adrese www.gallerybeta.cz rozkliknutím záložky Počet bodů. Doporučujeme zaměstnancům, aby nenechávali útratu svých benefičních bodů na poslední chvíli.

Ing. Vladimíra Svobodová,
vedoucí oddělení péče o zaměstnance FN HK

HRADEC KRÁLOVÉ VE FOTOGRAFIÍCH

FAKULTNÍ NEMOCNICE
V HRADCI KRÁLOVÉ

Nová nemocnice v Hradci Králové byla navržena jako komplex devíti samostatných pavilonů. Patřil k nim i pavilon prosektury a infekční pavilon, které patřily v době otevření nemocnice pod jeden primariát.

PROSEKTURA

V roce 1928 při zahájení provozu nemocnice se v suterénu pavilonu nacházela místnost tzv. mrtvolna, laboratoř a skladiště. V přízemí byla umístěna pitevna se dvěma stoly, výtah mrtvol, laboratoře pro bakteriologii, sérologii a histologii, muzeum preparátů a pracovnu prosektora. Prosektura vyu-

žívala také speciálními chlévky pro pokusná zvířata. Se zřízením Lékařské fakulty v Hradci Králové se prosektura stala ústavem patologické anatomie. V roce 1948 byla dokončena přístavba pavilonu, který získal posluchárnu se 120 místy, místnost pro histologická cvičení studentů a dvě laboratoře. K dalšímu rozšíření došlo v roce 1968. V roce 1992 byl ústav slavnostně přejmenován na Fingerlandův ústav patologie.

INFEKČNÍ PAVILON

V době zahájení provozu nemocnice byl infekční pavilon čtyřdílný se širokými chodbami, vlastním operačním

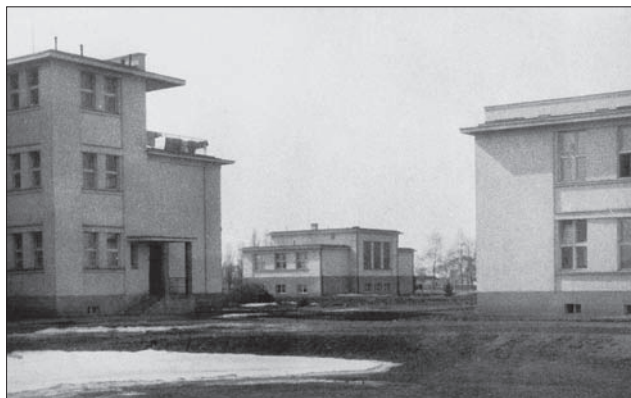
Pavilon prosektury, 1928

Přístavba posluchárny patologie ve fakultní nemocnici, 1947–1948, foto Antonín Fingerland

Pavilony prosektury a infekce , výřez dobové pohlednice, 30. léta 20. století

Pavilon prosektury, 20.–30. léta 20. století, foto A. Fingerland

Personál prosektury, cca 30. léta 20. století

Personál prosektury, laborantky, cca 30. léta 20. století

sálem. Byla zde 4 oddělení se zvláštními vchody pro 40 pacientů, 1 čistý východ, 3 čajové kuchyně, 5 koupelen, 4 telefonní stanice. Pavilon měl rozšířené chodby, které v případě epidemie mohly sloužit pro 32 pacientů. V nástavbě byla operační místnost a tzv. pozorovací místnost. V roce 1942 došlo na území Protektorátu Čechy a Morava k výraznému omezení stavební činnosti. Zastavily se práce i na projektech, které byly dosud označeny jako stavby naléhavé. Tento zákaz postihl přístavbu rozestavěného křídla infekčního pavilonu

Primářem pro prosekturu a nemoci infekční byl MUDr. Antonín Fingerland (1900–1999). Funkci primáře ústavu patologické anatomie byl prof. Fingerland až do roku 1970, v dalších letech s ústavem aktivně spolupracoval.

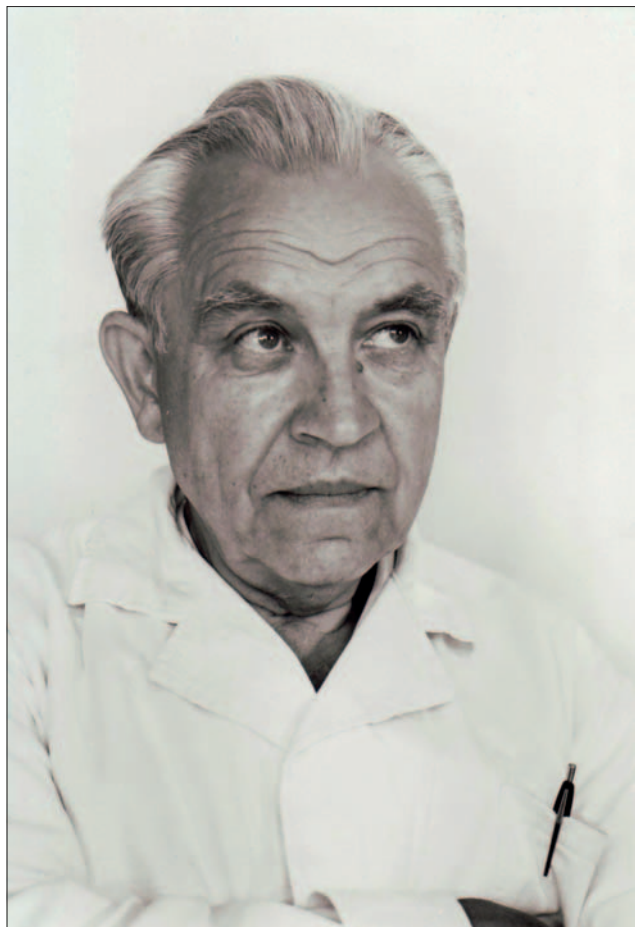
Antonín Fingerland byl nejen vynikajícím lékařem a zakladatelem královéhradecké patologie, ale také velmi úspěšným fotografem pravidelně dokumentujícím dění v královéhradecké nemocnici. Dnes si tak můžeme prostřednictvím jeho snímků připomenout atmosféru dvacátých až čtyřicátých let v areálu nemocnice. Antonín Fingerland také rád fotografoval svoje spolupracovníky nebo zdravotnický personál nemocnice.

*PhDr. Pavla Koritenská
Muzeum východních Čech v Hradci Králové
Historické fotografie: Sběrka MVČ*

Použitá literatura:

Pamětní spis k otevření Nové okresní nemocnice v Hradci Králové. Hradec Králové: Okresní správní komise v Hradci Králové, 1928. Koritenská, Pavla. Velká vizita!...v Hradci Králové za první republiky. Hradec Králové: Muzeum východních Čech, 2017.

Vzpomínka na profesora Vortela

Patologa profesora Vladimíra Vortela dnes pamatuje asi již jen málokdo. Přitom v 50.–60. letech minulého století byl vážným předním členem naší fakulty i fakultní nemocnice. Protože do současného období spadají dvě vortelovská výročí – 20 let od úmrtí (13. prosince 2000) a 105 let od narození (19. ledna 1916), chtěl bych vzpomenout tuto velkou osobnost královéhradecké medicíny.

Pana profesora jsem znal po dlouhých 40 let – nejprve jako student, pak jako sekundář či asistent na (tehdy) Patologicko-anatomickém ústavu (PAÚ) a posléze jako (*sit venia verbo*) kolega. Ve všech těchto pozicích ale byl pro mne především učitelem a vzorem. Mohu říci, že díky němu jsem se stal patologem.

Medicínskou kariéru Vladimíra Vortela lze rozdělit do tří etap – pražskou, královéhradeckou a rosickou.

V Praze začal studovat lékařství na Karlově univerzitě. Nacistická okupace a následné uzavření českých vysokých škol v roce 1939 však znamenaly přerušení studií; v této souvislosti pan profesor vzpomínal, jak jen štěstím unikl zatčení, když se v listopadových dnech vracel z pohřbu svého spolužáka a přítele Jana Opletala. S pomocí primáře Fingerlanda, u něhož již dříve na prosektuře v Hradci Králové praktikoval, získal v roce 1942 místo pomocného laboranta v pražském patologickém ústavu profesora Hamperla (ten v červnu 1942 pitval R. Heydricha). Osobnost tohoto předního německého patologa výrazně ovlivnila mladého Vortela; přinesl si

od něho smysl pro pořádek, systematiku a pilnou práci. Po skončení války rychle dokončil studia a po promoci v roce 1946 nastoupil na nově zřízenou Lékařskou fakultu v Hradci Králové jako asistent k prof. Fingerlandovi.

A právě královéhradecká etapa byla vrcholem Vortelovy profesionální dráhy. V roce 1954 se habilitoval a v roce 1961 byl jmenován profesorem. V letech 1961–1970 byl proděkanem pro výzkum na zdejší lékařské fakultě. Během třiceti let v Hradci Králové vznikla i převážná část jeho více než 300 odborných publikací, které jsou většinou z oblasti patologie infekčních chorob a dermatopatologie.

Jeho smysl pro systematičnost našel vyjádření mj. v založení dokumentační kartotéky, v níž se na ústavě stále tezurují všechny podstatné patologické nálezy a která je nevyčerpatelným zdrojem informací nejen pro pathology, ale i pro klinické lékaře. Ale není to jen kartotéka; po profesoru Vortelovi dodnes zůstal na ústavu povšechný smysl pro řád a pořádek.

Profesor Vladimír Vortel nebyl rétor, přesto byl výtečným učitelem. Jeho přednášky i praktika vynikaly systematičností, hloubkou pohledu a dokonalou obrazovou dokumentací. Měl mimořádnou schopnost nadchnout studenty pro svůj obor.

Počátkem roku 1970, po penzionování profesora Fingerlanda, se stal Vortel oficiálním přednostou ústavu. Bohužel ale jen asi na půl roku. Jeho hradecké období bylo násilně ukončeno v procesu tzv. normalizace po okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy. Byl persekuován, zbaven funkce proděkana i přednosty ústavu a bylo mu znemožněno učit. Posléze byl roku 1975 přinucen k odchodu z fakulty.

Našel azyl ve Výzkumném ústavu pro farmacii a biochemii (VÚFB) v Rosicích n. Labem, kde mohl pracovat jako vedoucí oddělení patologie vlastně až do své terminální nemoci. Své zkušenosti z humánní patologie zde transformoval do patologie veterinární. Asamozřejmě i zde projevil všechny své profesionální přednosti. Rosice se staly na dlouhá léta neoficiálním konzultačním centrem pro všechny pathology, kteří potřebovali čerpat ze studnice znalostí, zkušeností i dokumentace pana profesora.

Za svou vědeckou, pedagogickou i organizační práci byl Vladimír Vortel odměněn řadou cen a vyznamenání; jmenuji zde alespoň prestižní Purkyňovu cenu České lékařské společnosti (1963) a stříbrnou medaili Univerzity Karlovy (1998).

Jméno profesora Vortela nám dnes připomíná název velké posluchárny Ústavu patologie.

Ivo Šteiner

Prof. Vortel měl vynikající paměť – podle preparátů si pamatoval pacienty, kresba prof. R. Malce

Český chirurg profesor Eduard Albert

Dne 26. září 2020 uplynulo **120 let od úmrtí** univerzitního **profesora Eduarda Alberta**, českého chirurga, přednosti 1. chirurgické kliniky ve Vídni, propagátora češství, spisovatele, překladatele a mecenáše české vědy a kultury.

Prof. Albert se narodil 20. ledna 1841 v Žamberku, v rodině místního hodináře Františka Alberta a Kateřiny Albertové, rozené Zdobnické. Oba rodiče ctili kulturu, otec býval předsedou a ředitelem ochotnického spolku, uměl zpaměti řadu monologů ze Shakespeara, matka byla velkou čtenářkou a ke čtení vedla svých šest přeživších dětí i osvojeného sirotka.

Prof. Albert, busta v arkádách univerzity ve Vídni

Základní školu navštěvoval malý Eduard v Žamberku, gymnaziální vzdělání získal v Rychnově nad Kněžnou a v Hradci Králové, kde bydlel v soukromí, přivydělával si dáváním kondicí a byl osvobozen od placení školného. Udává se, že měl výtečnou paměť, byl bystrý, energický, vtípný a měl šikovné ruce. K údivu svého otce dovedl v sedmi letech rozložit a složit hodinky. Jako nejstarší dítě v rodině pomáhal s výchovou mladších sourozenců, ale klukovské nápady a hry s kamarády mu nebyly cizí. V tomto období se formuje jeho přátelství s žamberským rodákem Woldemarem Mazurou, později místním obchodníkem a společensky významným občanem. Je to přátelství, které nikdy nezanklo, naopak lety posilovalo. V Hradci Králové začíná jeho přátelství s Janem Černým, pozdějším ředitelem gymnázia v Roudnici nad Labem a s historikem PhDr. Františkem Šemberou, který se nakonec stal jeho rádcem při psaní Paměti města Žamberka. Oba pak bývali častými hosty v jeho vile v Žamberku.

Maturitní zkoušku složil gymnazista Albert 23. září 1861 jako nejlepší z 28 studentů s výborným výsledkem z němčiny. Vedle češtiny a němčiny ovládal dobře latinu a řečtinu.

Přál si studovat medicínu. Na Josefskou akademii vojenských lékařů nebyl přijat. Proto odcestoval do Vídně, přihlásil se ke studiu na tamní univerzitu a uspěl na lékařské fakultě.

Mezi jeho učitele na univerzitě patřili mj. prof. Karel Rokitanský a internista prof. Josef Škoda, kteří byli později nejen jeho blízkými spolupracovníky, ale i přáteli. Nepříliš uspokojivé finanční poměry jeho rodiny ho vedly k tomu, aby si i ve Vídni přivydělával kondicemi a později též jako zapisovatel při soudních pitvách. Sám přiznával, že se za studii zadlužil tak, že některé dluhy splácel až jako přednosta I. chirurgické kliniky ve Vídni.

Promoval dne 22. ledna 1867 a v květnu téhož roku nastoupil na chirurgické oddělení Nemocnice na Vídeňce. Zde pobyl krátce a již

v říjnu přešel na vídeňskou chirurgickou kliniku prof. Johanna von Dumreichera, kde byl v říjnu 1869 jmenován asistentem. Vědecky a výzkumně se věnoval tělesné teplotě, zánětu a stavbě kostí. V roce 1872 habilitoval a stal se docentem s právem přednášet na vysoké škole.

V této době, konkrétně dne 8. února 1868, se tajně oženil s dcerou lékaře z Králík – Marií Pietschovou. Narodily se jim dvě děti, ale holčička v raném dětství zemřela a přežil pouze syn Jiří.

V roce 1873 dostal docent Albert dvě nabídky na vedení chirurgických klinik, v belgickém Lutychu a v Innsbrucku. Rozhodl se pro rakouský Innsbruck a 23. září 1873 byl jmenován profesorem chirurgie a přednostou Chirurgické kliniky a operačního ústavu.

V době působení v Innsbrucku se vedle klinické práce věnoval i výzkumu. Vznikly zde 2 chirurgické učebnice a 32 vědeckých sdělení. Dle vlastních zkušeností upravil mj. i dosud užívanou metodu sutury stěny trávicího traktu (Albertův steh) a na psech prováděl resekce žaludku. Jako první chirurg v Rakousku-Uhersku zavedl Listerovu antiseptickou operaci. V chirurgickém světě se o něm tehdy mluvilo jako o „nejučenějším chirurgovi“ a v Innsbrucku se na něho vzpomíná s úctou dosud. Přednostové tamní chirurgické kliniky mají za svým jménem číslo, které udává pořadí, kolikátým jsou přednostou po prof. Albertovi.

V roce 1881 se Albert vrací do Vídně jako signovaný přednosta I. chirurgické kliniky. Dekret o jeho jmenování podepsal sám císař František Josef I. Věnoval se tu práci klinické, vědecké i pedagogické a zřídil si soukromou praxi, které se věnoval jednu hodinu denně. Seznámil se s úspěšným a slavným vídeňským chirurgem prof. Theodorem Billrothem.

Pacienti v jeho klinické i soukromé praxi byli lidé všech společenských vrstev: vládní úředníci, šlechta, císařská rodina, pacienti z Balkánu, z Egypta i z dalších zemí. Jeho roční příjem se odhadoval na 80 000 zlatých a udává se, že ale od žádného Čecha nevzal honorář za své služby.

Do Čech si jezdil odpočinout, pohovořit s přáteli ale i operovat. Nejvíce operoval na chirurgickém oddělení nemocnice v Hořicích, které vedl jeho žák a přítel primář Levit. Zde dne

Profesor Albert při operaci v posluchárně

12. ledna 1889 provedl Listerovu antiseptickou operaci jako první operaci toho druhu v Čechách.

Světového významu dosáhl prof. Albert autorstvím 177 vědeckých publikací včetně 2 učebnic chirurgie a 11 knih. Německy psaná Diagnostika chirurgických nemocí (1876) vyšla v osmi vydáních a byla přeložena do češtiny, ruštiny, francouzštiny a italštiny. Stejného úspěchu dosáhla i jeho Učebnice chirurgie a operační nauky (1882–1883). Do Časopisu lékařů českých přispěl 15 odbornými sděleními. Mezi jeho žáky vynikl zejména prof. K. Maydl, pozdější přednosta Chirurgické kliniky v Praze. K dalším jeho úspěšným žákům patřili někteří čeští primáři – mj. Mathona, Teuner, Bakeš, Levit. Z operačních výkonů, které provedl jako první v Rakousku-Uhersku je třeba jmenovat odstranění ledviny, operace štítné žlázy, kloubů, čelisti, jazyka a hltanu, transplantaci nervu, artrodézy, první neurochirurgické výkony a zdokonalil suturu střeva výše uvedeným stehem.

Z Čech je to do Vídně blíže než do Innsbrucku. Proto za ním do Vídně přijížděli představitelé české kultury, vědy i politiky a Albert s mnohými z nich navazoval přátelské styky. Jeho prostorný byt se stával „českým salonem“. Diskuze nad Rukopisy Královédvorským a Zelenohorským ho spřátelila s Janem Gebauerem, T. G. Masarykem a Jaroslavem Golleem – předními českými jazykovědci.

Jeho odborné úspěchy a popularita rostly a s nimi přibývalo i funkcí a členství v řadě odborných a společenských organizací Rakouska-Uherska. V roce 1886 byl navržen za člena nejvyšší zdravotní rady, v prosinci 1897 se stal dvorním radou a v roce 1895 byl jmenován doživotním členem panské sněmovny. V roce 1890 byl po nepatřičných diskuzích tehdejší pražské elity konečně zvolen za řádného člena České akademie věd. Přestože nedosáhl z různých společensko-politických důvodů na pozici vysokoškolského učitele v Čechách, byla po něm později pojmenována ulice v Praze 1, kde se nachází jeden z nejznámějších kampusů Univerzity Karlovy – Albertov.

Do jeho mimořádných životních aktivit zasáhla i stavba vily v Žamberku 1888 – 1889. Ale i on, velmi pracovitý člověk, si občas stěžoval na množství funkcí a společenských povinností, které byly spojeny s jeho osobou.

Vedle své odbornosti se věnoval literatuře, překládal básně a sám je i tvořil. V roce 1893 byla vydána první z pěti knih jeho překladů básní českých autorů do němčiny s názvem Poesie aus Bohmen – Poesie z Čech. Při tvorbě druhé a dalších třech knih měl odborné spolupracovníky – profesionální překladatele. Čtvrtá obsahuje překlady 27 českých básníků a některých českých lidových písní. Poslední kniha obsahuje převážně překlady básní Jaroslava Vrchlického. Ve spolupráci s překladateli pak nabídl i Erbenovu Kytici a Záhořovo lože. Tím významně přispíval k uvedení českých básníků do evropské kultury. V roce 1893 vyšla v almanachu Máj jeho monografie o Jaroslavu Vrchlickém. Z dalších publikovaných prací uvádíme: Prokop Diviš, Paměti Žamberecké, Památky po Českých bratřích v Žamberku a Památky po Českých bratřích v Kunvaldě. Po jeho smrti byly vydány básně ve sbírce Na nebi a na zemi, v níž slova starého pána uvádí E. Pohorský (Pohorský Albertův pseudonym).

Pohlednice na památku prof. Eduarda Alberta

Eduard Albert byl také významným mecenášem české kultury i vědy. Na stavbu Národního divadla přispěl částkou 10 000 zlatých, finančně umožnil vydávání Palackého Dějin národa českého v Čechách a na Moravě a J. Gebauerovi vydání dvoudílné Historické mluvnice jazyka českého. V rodném Žamberku věnoval peníze na opravu Mariánského sloupu, na výstavbu hřbitovní kaple (10 000 zlatých) a „potřebným lidem starším“ v Žamberku dával k Vánocům 3 zlaté. To byly jen některé jeho ušlechtilé finanční skutky.

Prof. Albert si ale splnil také svůj sen a v Žamberku si nechal postavit již zmíněnou vilu s rozsáhlou zahradou, v níž si přál mít vzrostlé stromy, květiny i zeleninové záhony. Po dokončení její stavby v roce 1889 v ní trávil své volné dny a dovolené a obklopoval se svými přáteli. Ve Vídni žil a presentoval se Albert chirurg, v Žamberku to byl Albert básník, překladatel a historik.

Od roku 1892 na sobě začal pozorovat příznaky otravy sublimátem. Později se přidaly dna a arterioskleróza, trpěl však i obezitou, urologickými obtížemi a neurastenii jako daněmi za svou slabost k dobrému jídlu, pití alkoholu a kouření tabákových výrobků. Sám si to začal významně uvědomovat v 90. letech 19. století, kdy se v roce 1896 jeho zdravotní stav asi na rok přechodně zhoršil. Léčil se tehdy u řady významných kolegů v Evropě a pobýval často v lázních. Nicméně ve své činnosti a obětavé práci s láskou k chirurgii a svým blízkým stále pokračoval. Zemřel ve své vile a mezi přáteli v noci z 25. na 26. září 1900 a byl pohřben dle své vůle v Žamberku. V listopadu 1901 byly však jeho ostatky rozhodnutím syna Jiřího vyzvednuty, převezeny a uloženy na Ústředním vídeňském hřbitově.

Profesor Eduard Albert je uznávaným zakladatelem české chirurgie. Byl pracovitý, skromný, zbožný a zůstal věrný svému českému původu.

Dovolu, abychom tuto vzpomínku na ve své době vysoce ctěného a uznávaného „nejučenějšího chirurga“ zakončili jeho vlastním citátem, který je mottem knihy „Eduard Albert“ od Heleny Kokešové: „V každé vědě se člověk dostává ku pravdě jen pomalu, všude potřeba zkoumati, bádati, pracovat. Nikde neleží pravda na povrchu.“

MUDr. M. Králová
MUDr. O. Procházková
prof. MUDr. RNDr. Milan Kaška, Ph.D.

V prostorách Fyziologického ústavu 1. LF UK na pražském Albertově byla instalována a dne 17. listopadu slavnostně odhalena busta prof. Eduarda Alberta. Univerzita Karlova tím vzdala poctu významnému lékaři, který zemřel před 120 lety a po kterém je pojmenován komplex budov Přírodovědecké a 1. lékařské fakulty UK na Novém Městě Pražském.

